

CONTENTS

সূচীপত্র....

গান্ধীৰ জীৱন আৰু কৰ্ম

দীপশিখা কুমাৰ/৪৬

Meditation and its Effects

Jutika Das/৪৮

ৰাধাকৃষ্ণণৰ দৰ্শনত বুদ্ধি আৰু অন্তঃপ্রজ্ঞা

ডঃ যুথিকা দাস/৫১

Existentialism and Buddhism

Meenakshi Sharma Pathak/৫৩

Feminism : An Introductory Discussion

Dr. Tejasha Kalita/৫৭

On Aurobindo

Priyanka Roy/৫৭

Immanuel Kant

Rinki Baruah/৭২

Philosophy of Religion : Its Nature and Scope

Tasneem Kauser/৭৪

Zeno's Paradoxes

Zabeen Akhtar/৭৬

My Experience as a member of the Assam

Contingent in the Republic Day Parade, 2016

Tridisha Hazarika/৭৯

News in Brief/৮২

Students' Achievements/৮৪

* Students Securing Letter Marks in Logic

and Philosophy in the HS Final Examination, 2015

* Students Securing 60% and above in Philosophy Major in

BA Final Examination, 2015, in order of merit

* Teacher's Achievement

* Extra-Curricular Activities

Relevance of Philosophy in the present day Society

Kankana Bhuyan
5th Semester Major

Philosophy literally means 'love of wisdom'. It is an attempt to arrive at a rational conception of the reality as whole. It enquires into the nature of the universe in which we live, the nature of the human soul and its destiny and the nature of God or the Absolute and their relation to one another. It is the art of thinking rationally and systematically of the Reality as a whole. Plato rightly conceived of Philosophy as the persistent attempt to seek clear notions. The different sciences deal with different departments of the world. But sciences give us a sectional view of the world. On the other hand, philosophy harmonizes the highest conclusions of the different sciences, co-ordinates them with one another and gives a rational conception of the whole world. Man is a rational being. He lives in the physical and social environment. He reacts upon his environment and adjust himself to it. He

~~~~~  
reflects upon the nature, value and purpose of the world and society in which he lives. Man, as a rational being, cannot but philosophize. Philosophy is a rational reflection on life; it is a criticism of life and experience.

Society consists in mutual interaction and inter-relation of individual and of the structure formed by their relations. Therefore society refers, not to a group of people but to the complex pattern of norms of interaction that arise among them. Society is a process rather than a thing, motion rather than a structure. The important aspect of society is the system of relationships by which the members of the society maintain themselves. According to Ginsberg, "A society is a collection of individuals united by certain relations or modes of behaviour which mark them off from other, who do not enter into those relations or who differ from them in behaviour". As Giddings defines, "Society is the union itself, the organisation, the sum of formal relations in which associating individuals are bound together". Hence, society is to be interpreted in a wider sense. It is both structural, functional and dynamic

organisation.

Life and philosophy react upon each other. A superficial life of mere pursuit of sensual pleasures and material comforts yield a superficial philosophy of materialism. A deeper life of sense-restraint, control of emotions and passions, and pursuit of human good, truth, beauty and the Holy yield a deeper philosophy of Idealism. Life is never complete, perfect and harmonious. So philosophy also, which is a reflection upon life, can never be complete and all embracing. Different facts of reality influence the human mind in different ages in the history of mankind. They are emphasized by the philosophical systems which are formulated at the time. Different systems emphasize different aspects of reality, and underestimate the importance of its other aspects. Some are materialistic, other are ideatistics, some are monistic, some are dualistic, others are pluralistic, some are atheistic, some are theistic, others are agnoistic. But all types of philosophy seek to explain the reality as a whole by their fundamental concepts. They are various types of world-views.

By studying philosophy, people

~~~~~  
can clarify what they believe, and they can be stimulated to think about ultimate questions. A person can study about philosophers of the past, to discover why they thought as they did and what value their thoughts may have in one's own life as well as in the life of others. There are people who simply enjoy reading the great philosophers, especially those who are also great writers.

Philosophy has had enormous influence on our everyday life. The very language we speak uses classifications derived from philosophy. For example, the classification of noun and verb involve the philosophic idea that there is a difference between things and actions. If we ask what the difference is we are starting a philosophic inquiry. Every institutions of society is based on philosophic ideas, whether that institution is law, government, religion, the family, marriage, industry, business or education. Philosophic differences have led to the overthrow of governments, drastic changes in laws, and transformation of entire economic systems. Such changes have occurred because the people involved held

certain belief's about what is important, true, real and significant and about how life should be ordered.

System of education follow a society's philosophic ideas about what children should be taught and for what progress. Democratic societies stress that people learn to think and make choices for themselves. Non demoractic societies discourage such activities and want their citizens to surrender their own interests than those of the state. The values and skills taught by the educational system of a society thus reflect the society's philosophic ideas of what is important.

Philosophy is a study that seeks to understand the mysteries of existence and reality. It tries to discover the nature of truth and knowledge and to find what is of basic value and importance in life. It also examines the relationships between humanity and nature and between the individual and society. Philosophy arises out of wonder, curioustia and the desire to know and understand. Philosophy is thus a form of inquiry a process of analysis, criticism, interpretation and speculation.

~~~~~

Historically, Philosophy originated in religious questions. These questions concerned the nature and purpose of life and death and relationship of humanity to superhuman powers or a Divine Creator. Every society has some form of religion. Most people acquire their religion from their society just as they acquire their language. Philosophy inquires into the essence of things, and inquires into the essence of religion is a philosophic inquiry.

Philosophy develops inner-thought of men. It develops the power of our thought, rectifies our judgement and control our instincts and sentiments. Philosophical studies help people in making a standard neutral selfless society which is free from any kind of corruption. Therefore, from this consideration we can say that philosophy makes the real justification of human life. Thus, there is a necessity of studying philosophy.

Naive Realism

Moumita Saha
1st Semester Major

Before coming to know about Naive realism, we should know about “What is realism”? Realism is that theory of knowledge according to which the object of knowledge has extra-mental independent existence. The object of knowledge has its own existence and functions of the knowing mind. According to Realism, objects and subjects are two different-entities quite independent to each other and known or object of thing has no relation with the knower or the subject.

There are four different kinds of Realism :

- (i) Naive Realism or Popular Realism.
- (ii) Scientific Realism or Critical Realism
- (iii) Neo Realism

Let us understand about Naive Realism. Naive Realism or Popular Realism is the simplest form of Realism. The main theme of Naive Realism is that the object of knowledge, along with its qualities

---

« Vision

~~~~~  
like colour, taste, smell, extension, length etc. has its existence independent of the knowing mind. It is called Naive Realism because it is the common sense view about the external world in the most unphilosophical manner.

According to Naive Realism, our ideas are exact copies of external real things and their qualities. All the qualities of matter are real and objective existences in nature, they exist in things themselves. But all the qualities of matter are not equally essential and real as Naive Realism holds. Of the qualities of matter, some are essential to the very conception and existence of matter e.g. extension shape, size and the like, whereas other qualities e.g. colour, smell, sound are inessential and variable qualities of matter. So, all of them cannot be regarded as equally objective qualities of matter.

The significance of Naive Realism lies in the fact that it tries to give a philosophical basis of the common sense view regarding the nature of the external world. But this form of realism is criticised on a number of grounds :

(i) Naive Realism gives over-emphasis on perception. The over emphasis on perception is the repetition of the mistake.

Most of the qualities of the objects perceived by our sense organs cannot be taken as objective and real, as it is presented by this theory. As for example, a stick dipped in water looks bend on the level of water and it looks straight when taken out of it. But it cannot be the case that the same stick has the quality of both to be straight and bent, though, both these characters are justified by perception.

(ii) Secondly, Naive Realism cannot explain error, illusions, hallucinations, dream etc. in a proper way. This theory maintain that objects are perceived by us as it is with all qualities. It is true, how can the wrong perception like snake in a rope be described? In dream, we perceive many things which has no existence at all.

From the experiences, it becomes clear that some of our ideas, at least are not genuine. How then are we to distinguish between the correct one and an erroneous one? Thus, it is found that Naive Realism cannot explain error, illusion, dream etc. properly.

(iii) Thirdly. perception always undergo modification and variation according to the variation of circumstances, and also according to the perceivers. The

~~~~~  
colour of an object is variable according to the distance. The shape of a thing varies according to as we look at it from different perspectives. If we take a glass of water after taking some fruits, then the water tastes sweet. Such variations need not affect the real nature of the object. This compels us to conclude that all our ideas are not real and objective qualities of things.

(iv) Again, modern science also gives us an account of the objective existences which does not in any way support the Naive realistic contention.

Naive Realism, therefore does not stand the test of logic.

So, it can be said that Naive Realism is not satisfactory theory of realism. According to Naive Realism, objects are totally independent of the knowing mind and the knower can know the object exactly as it is. Finally, we can conclude that through Naive Realism has certain limitations, it must have to be admitted that this form of realism has played a significant role so far as various theories of realism are concerned.

সৰ্বপল্লী ৰাধাকৃষ্ণণৰ জীৱনী

মীনাক্ষী ঠাকুৰীয়া
পঞ্চম বাৰ্ষিক মেজৰ

১৮৮৮ চনৰ ৫ চেপ্তেম্বৰ তাৰিখে মাদ্ৰাজৰ ওচৰৰ তিৰুতামি নামে এখন ক্ষুদ্ৰচহৰত ডঃ সৰ্বপল্লী ৰাধাকৃষ্ণণৰ জন্ম হয়। তেওঁৰ পিতৃৰ নাম বীৰস্বামী আৰু মাতৃৰ নাম আছিল সীতাম্মা। পিতা দৰিদ্ৰ আছিল কাৰণে ৰাধাকৃষ্ণণ দৰিদ্ৰতাৰ মাজতে অতি সাধাৰণভাৱে ডাঙৰ দীঘল হৈছিল। তিৰুতানিত প্ৰাথমিক শিক্ষা লাভৰ পিছত তেওঁ মাধ্যমিক শিক্ষাৰ কাৰণে তিৰুপতিলৈ যাত্ৰা কৰিলে। তিৰুতানি আৰু তিৰুপতি এই উভয় স্থানেই দক্ষিণ ভাৰতৰ প্ৰখ্যাত তীৰ্থক্ষেত্ৰৰূপে আটাইৰে পৰিচিত। এই দুয়ো ঠাইত শৈশৱ আৰু কিশোৰকাল অতিবাহিত হোৱাৰ ফলত সৰুৰে পৰা তেওঁৰ মন ধৰ্মৰ প্ৰতি আকৰ্ষিত হৈছিল। তেওঁ নিজে কৈছে যে সেই সময়তে এটা অদৃষ্ট শক্তিৰ ওপৰত তেওঁৰ গভীৰ বিশ্বাস জন্মিছিল আৰু এই বিশ্বাস আজীৱন তেওঁৰ মনত দেদীপ্যমান হৈ আছিল।

প্ৰাথমিক পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হোৱাৰ পিছত তেওঁ ভেলোৰলৈ উচ্চ শিক্ষাৰ কাৰণে গ'ল। এফ. এ. পৰীক্ষা পাছ কৰাৰ পিছত মাদ্ৰাজ খৃষ্টান কলেজত বি.এ. পঢ়িবলৈ ভৰ্তি হ'ল। কিতাপ পঢ়াত তেওঁৰ বৰ ৰাপ আছিল। স্বামী বিবেকানন্দৰ ভাৰতীয়

যুৱসমাজলৈ আত্ম-সন্মান আৰু দেশপ্ৰেমবোধ জগাই তুলিবলৈ কৰা উদ্বুদ্ধ আহ্বানে ৰাধাকৃষ্ণণৰ মনত গভীৰ সাঁচ বহুৱালে। তেওঁৰ জীৱনধাৰা আছিল সাধাৰণ আৰু নিৰ্জনতাত নিঃ সঙ্গ ভাৱে অধ্যয়ন কৰিবলৈ ভাল পাইছিল। তেওঁ কেতিয়াও চিগাৰেট বা মদ নাখাইছিল আৰু সাধাৰণ নিৰামিষ আহাৰ কৰিছিল। সঙ্গীতৰ প্ৰতিও তেওঁৰ আকৰ্ষণ আছিল।

মাদ্ৰাজ খৃষ্টান কলেজত তেওঁ অসাধাৰণ প্ৰতিভাৰ পৰিচয় দিছিল। মিছনেৰী কলেজত পঢ়ি থকা অৱস্থাতে খৃষ্টান ধৰ্ম তত্ত্ব সম্পৰ্কে তেওঁৰ প্ৰগাঢ় জ্ঞান হৈছিল। কিন্তু হিন্দু ধৰ্মৰ প্ৰতি তেওঁৰ প্ৰবল আস্থা আৰু হিন্দু ধৰ্মীয় আচৰণত সুগভীৰ নিষ্ঠা দেখি কিছুমান মিছনেৰী অধ্যাপক তেওঁৰ প্ৰতি বিৰূপ হৈ পৰিছিল। তেওঁলোকৰ মাজৰে কোনো কোনোৱে আকৌ হিন্দুধৰ্মৰ কঠোৰ সমালোচনাও কৰিছিল। তেতিয়া নিজা ধৰ্মত গৌৰবান্বিত ৰাধাকৃষ্ণণৰ মনত তীব্ৰ আঘাত লাগিল। সেই মুক্তিহীন সমালোচনাৰ প্ৰত্যুত্তৰ দিয়াৰ কাৰণে তেওঁ বেদান্ত আৰু অন্যান্য ধৰ্মশাস্ত্ৰ পাঠত মনোনিবেশ কৰিলে। দৰ্শন বিষয়ত তেওঁ এম. এ. পঢ়িবলৈ ললে আৰু সেই সময়ত তেওঁৰ বয়স, মাত্ৰ বিশ বছৰ আছিল। সেইবয়সতে তেওঁ ‘Ethics of Vedanta’ (বেদান্তৰ নৈতিকতা) নামে গবেষণা মূলক প্ৰবন্ধ ৰচনা কৰিছিল, সেই প্ৰবন্ধ পাঠ কৰি তেওঁৰ মিছনেৰী অধ্যাপক এ.জি. হেগ চমৎকৃত হৈ ৰাধাকৃষ্ণণৰ যুক্তি, চিন্তাধাৰা আৰু পাণ্ডিত্যৰ ভূয়সী প্ৰশংসা কৰিছিল। তাৰ বাহিৰেও, ইংৰাজী ভাষাত তেওঁৰ অসাধাৰণ বুৎপত্তিয়ে অধ্যাপক জনক মুগ্ধ কৰিছিল। এই ৰচনা ১৯০৮ চনত কিতাপ আকাৰত প্ৰকাশিত

হৈছিল। এই খনেই আছিল তেওঁৰ প্ৰথম কিতাপ আৰু এই কিতাপেই দৰ্শনত তেওঁৰ সুপ্ৰতিষ্ঠা আনিলে।

এম. এ ডিগ্ৰী লাভ কৰাৰ পিছত ডঃ ৰাধাকৃষ্ণণে ১৯০৯ চনত মাদ্ৰাজৰ প্ৰেসিডেন্সী কলেজত দৰ্শনৰ শিক্ষক ৰূপে নিযুক্তি পালে আৰু তেতিয়াৰে পৰা তেওঁৰ দাৰ্শনিক গবেষণা আৰু শৈক্ষিক প্ৰক্ৰিয়া অধিক শক্তিশালী হ’ল। ১৯১৮ চনত তেওঁ মহীশূৰ বিশ্ববিদ্যালয়ত দৰ্শন বিভাগত অধ্যাপক ৰূপে যোগদান কৰিলে। সেইবছৰতে তেওঁৰ কবিগুৰু ৰবীন্দ্ৰনাথৰ বিভিন্ন ৰচনা সম্পৰ্কে লিখা এখনি আলোচনা গ্ৰন্থ, “ৰবীন্দ্ৰ দৰ্শন” (Philosophy of Rabindra Nath Tagore) প্ৰকাশিত হ’ল। তাৰ পিছত তেওঁ জেমস (James), ওৱাৰ্ড, (Ward), বাট্ৰাণ্ড ৰাছেল (Bertrand Russell), বাৰ্গছ (Bergson) প্ৰমুখ্যে পাশ্চাত্যৰ বিখ্যাত মনীষী সকলৰ দৰ্শন সম্পৰ্কে বিভিন্ন প্ৰবন্ধ লিখি প্ৰকাশ কৰিলে। তাৰে কিছুমান প্ৰবন্ধ সংকলন কৰি কিতাপ আকাৰে প্ৰকাশ কৰিছিল। কিতাপখনৰ নাম হ’ল ‘সমসাময়িক দৰ্শনত ধৰ্মৰ আধিপত্য’ (Reign of Religion in Contemporary Philosophy) আৰু প্ৰবন্ধ সমূহৰ মাধ্যমেৰে ডঃ ৰাধাকৃষ্ণণৰ খ্যাতি আৰু অসাধাৰণ পণ্ডিত্য সমগ্ৰ বিশ্বতে বিয়পী পৰিল।

১৯২১ চনত কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ে তেওঁক দৰ্শন বিভাগৰ মানৱিক ও নৈতিক বিজ্ঞানৰ অধ্যাপক ৰূপে আমন্ত্ৰণ জনাই “পঞ্চম জৰ্জ আসন” (King George V Chair) আগবঢ়ালে। ভাৰতীয় দৰ্শনত সেই কালত এই খনেই আছিল সৰ্বোচ্চ আসন ও মৰ্যাদা।

১৯২১ চনত ডঃ ৰাধাকৃষ্ণনে সেই দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰিলে। সেই সময়তে তেওঁৰ পণ্ডিত্যপূৰ্ণ বিশাল গ্ৰন্থ “ভাৰতীয় দৰ্শন” (Indian Philosophy) প্ৰকাশিত হৈ সুধীসমাজত উচ্চ প্ৰশংসা লাভ কৰিছিল। কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ত অধ্যাপনা কৰি থাকোঁতেই অক্সফোৰ্ড বিশ্ববিদ্যালয়ে “জীৱন সম্পৰ্কে হিন্দু চিন্তাধাৰা” (The Hindu View of Life) বিষয়ে বক্তৃতা দিবলৈ আমন্ত্ৰণ জনালে। এই কালচোৱাত ৰাধাকৃষ্ণনে ইউৰোপ আৰু আমেৰিকাৰ কেইবাখনো দেশ পৰিভ্ৰমণ কৰি দৰ্শন সম্পৰ্কে তেওঁৰ সূচিন্তিত ও সুৰচিত বক্তৃতাৰ মাধ্যমেৰে আন্তৰ্জাতিক খ্যাতি অৰ্জন কৰিলে। অক্সফোৰ্ড কেমব্ৰিজ, হাভাৰ্ড, প্ৰিন্সটন, ইয়েল আৰু চিকাগো বিশ্ববিদ্যালয়ে তেওঁৰ পাণ্ডিত্যত মুগ্ধ হৈ সন্মানসূচক ডক্টৰেট উপাধি প্ৰদান কৰিলে। ১৯২৭ চনত বম্বে চহৰত অনুষ্ঠিত ভাৰতীয় দৰ্শন কংগ্ৰেছৰ তৃতীয় অধিবেশত তেওঁ সভাপতি কৰে।

১৯২৯ চনত মানচেষ্টাৰ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ আমন্ত্ৰণ ক্ৰমে ৰাধাকৃষ্ণনে দৰ্শন বিভাগৰ অধ্যাপক ৰূপে নিযুক্তি ললে। লণ্ডন বিশ্ববিদ্যালয়ত “জীৱন সম্পৰ্কে ভাববাদ” (Lecture on Idealistic View of Life) বিষয়ে প্ৰদান কৰা বক্তৃতা মালাৰ পৰা তেওঁ অজস্ৰ প্ৰশংসা লাভ কৰি খ্যাতিৰ উচ্চতম শিখৰত অধিষ্ঠিত হ’ল। ১৯৩১ চনৰ পৰা ১৯৩৬ চন পৰ্যন্ত আৰু ১৯৩৯ চনৰ পৰা ১৯৪৯ চনলৈ তেওঁ বানাৰস হিন্দু বিশ্ববিদ্যালয়ৰ উপাচাৰ্যৰ দায়িত্ব বহন কৰে। ১৯৩৬ চনত তেওঁ অক্সফোৰ্ড বিশ্ববিদ্যালয়ত প্ৰাচ্য ধৰ্ম আৰু নীতি শাস্ত্ৰৰ স্পেল্ডিং অধ্যাপক (Spalding Professor of

Eastern Religion and Ethics)ৰ আসনত নিয়োজিত হয়। ১৯৪৬ চনত তেওঁ ইউনেস্কোৰ (UNESCO) ভাৰতীয় প্ৰতিনিধি দলৰ নেতৃত্ব কৰে আৰু পৰবৰ্তী তিনি বছৰ কালৰ সেই কাম কৰিছিল।

ৰাধাকৃষ্ণণ ১৯৪৯ চনত ৰাজনীতিৰ লগত নিবিড় ভাবে জড়িত হ’ল। সেই বছৰতে তেওঁক সোভিয়েট ৰাচিয়াৰ ভাৰতীয় ৰাষ্ট্ৰদূত পদত নিযুক্তি দিয়া হ’ল। ১৯৫২ চনলৈকে তেওঁ সেই পদত অধিষ্ঠিত আছিল। তাৰ পিছত তেওঁক ভাৰতৰ উপৰাষ্ট্ৰপতি পদৰ কাৰণে নিৰ্বাচিত কৰা হ’ল। ১৯৫২ চনৰ পৰা ১৯৬২ চনলৈকে সেই পদত অধিষ্ঠিত হৈ থকাৰ পিছত ভাৰতৰ সৰ্বোচ্চ আসন ৰাষ্ট্ৰপতিৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰিলে। ১৯৬৭ চনৰ মাৰ্চ মাহত তেওঁ অৱসৰ গ্ৰহণ কৰিলে।

কেমব্ৰিজ বিশ্ববিদ্যালয়ে তেওঁক ‘ডি-লিট’ উপাধিৰে ভূষিত কৰিলে। তাৰ পিছত কেইবাটাও ভাৰতীয় বিশ্ববিদ্যালয়ে তেওঁক এই উপাধিৰে সন্মানিত কৰে। সেই বিশ্ববিদ্যালয় সমূহ হ’ল আগ্ৰা, এলাহাবাদ, অম্বা, আন্নামালাই, লক্ষ্ণৌ, পাটনা, তিৰুপতি, বিশ্বভাৰতী আদি। কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ে তেওঁক এল্ এল্ ডি উপাধি যাচিলে। ভাৰতৰ বানাৰস, মাদ্ৰাজ, মহীশূৰ, ওসমানিয়া আদি আৰু বিদেশৰ বাগোটা, কলম্বিয়া, বুদাপেষ্ট, সিংহল, লণ্ডন, মেক্সিকো, ৰোম ইত্যাদি বহুতো বিশ্ববিদ্যালয়ে তেওঁক এল্ এল্ ডি উপাধি প্ৰদান কৰিলে। ভাৰতবৰ্ষৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ মৰ্যাদাসূভ উপাধি ‘ভাৰতৰত্ন’ ও তেওঁক প্ৰদান কৰা হৈছিল।

এইজন মনীষীয়ে অত্যন্ত সৰল আৰু সাধাৰণ জীৱন যাপন কৰিছিল। মাত্ৰ ১৬ বছৰ বয়সতে প্ৰাচীন

হিন্দু পৰম্পৰা অনুসৰি তেওঁ এজন ৰেল কৰ্মচাৰীৰ ১০ বছৰীয়া কন্যা শিবাকামুৰ লগত বিবাহ পাশত আবদ্ধ হৈছিল। বিবাহৰ তিনি বছৰৰ পিছতহে কন্যা পতিগৃহত প্ৰবেশ কৰিছিল। কৰ্মব্যস্ত জীৱন স্বত্ত্বেও বাধাক্ষণ সততে পৰিয়াল ও পৰিবাৰৰ সুখ-সুবিধা সম্পৰ্কে সজাগ আছিল। তেওঁৰ পাৰিবাৰিক জীৱন সুখী আছিল। তেওঁৰ পত্নী শৈক্ষিক দিশৰ পৰা তেওঁৰ সম পৰ্যায়ৰ নাছিল যদিও সংসাৰৰ সমগ্ৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰিছিল। বাধাক্ষণৰ ব্যস্ত কৰ্ম জীৱন তেওঁ সুচল কৰি অন্তৰালৰ পৰাই সকলো সহায় আগবঢ়াইছিল। কাৰণ ঘৰুৱা সমস্যাৰ পৰা অব্যাহতি পাই তেওঁ নিজকে বিনা বাধাই দাৰ্শনিক গবেষণাত লিপ্ত ৰাখিবলৈ সমৰ্থ হৈছিল। পত্নীয়ে স্বামী ও সংসাৰৰ কল্যাণৰ নিজকে সম্পূৰ্ণ উৎসৰ্গা কৰিছিল। জাৰ্মান দাৰ্শনিক হেনেলৰ উদ্ধৃতি দি তেওঁ প্ৰায়ে কৈছিল “মানুহে নিজৰ জীৱনৰ হিচাব ভালদৰে নিষ্পত্তিকৰিব পাৰে, যদিহে তেওঁ উপযোগী কাৰ্য্য পায় আৰু এগৰাকী পত্নী যি

গৰাকীয়ে তেওঁক ভাল পায়”। এটা প্ৰবাদ আছে যে প্ৰত্যেক ব্যক্তিৰ কৃতকাৰ্য্যতাৰ আৰত থাকে এগৰাকী নাৰী। বাধাক্ষণৰ জীৱনত এই কথাৰ সত্যতা দেখা যায়।

জোৱেডে বাধাক্ষণৰ তাত্ত্বিক দৃষ্টিভঙ্গী সম্পৰ্কে মন্তব্য কৰি কৈছিল..... “ যি কাৰ্য্য, যি অসাধাৰণ কাৰ্য্য বাধাক্ষণে সম্পাদন কৰিছে, সি হ'ল সংযোগ ৰক্ষাকাৰীৰ কাৰ্য্য। তেওঁ প্ৰাচ্যৰ পৰম্পৰাগত জ্ঞান আৰু পাশ্চাত্যৰ নতুন জ্ঞান ও শক্তিৰ মাজত সেতু বন্ধন কৰিবলৈ বিচাৰিছে”।

জোৱেডৰ উক্তিত যথেষ্ট সত্য নিহিত হৈ আছে—কাৰণ বাধাক্ষণে প্ৰাচ্যও পাশ্চাত্যৰ সমন্বয় ঘটাবলৈ অবিৰাম চেষ্টা চলাইছিল। এইজন বিশ্ববৰ্ণ্য বিচক্ষণ দাৰ্শনিক আৰু ৰাজনীতিজ্ঞৰ মৃত্যুত কেৱল ভাৰতবৰ্ষৰে অপূৰণীয় ক্ষতি হোৱা নাই—সমগ্ৰ বিশ্বমানবৰে হৈছে। দৰ্শনৰ ইতিহাসত সৰ্বপত্নী বাধাক্ষণৰ নাম চিৰস্মৰণীয় হৈ থাকিব।

মই ডাইনী নহয়

মীনাক্ষী ডেকা

প্ৰাক্তন ছাত্ৰী, দৰ্শন মেজৰ

ডাইনী এক সামাজিক ব্যাধি এই কথা আমি সকলোৰে অতি ভালকৈ জানো কিন্তু আজিৰ পৃথিৱীত এনেকুৱা কিছুমান অঞ্চল আছে য'ত ডাইনী বিশ্বাস কৰে আৰু ডাইনীৰ নামত একাংশ মহিলা এই ব্যাধিৰ বলি হৈ আহিছে। ডাইনীৰ বিৰুদ্ধে মই জনাত চৰকাৰে একো বিশেষ ভূমিকা পালন কৰা নাই। অলপতে যদিও চৰকাৰে ডাইনী হত্যা বন্ধ কৰিবলৈ বিল পাছ কৰিছে সেই বিল অনুসৰি কাম কেতিয়া হ'ব সেয়া বিচাৰ্য্য বিষয়। ইয়াৰ উপৰিও আমাৰ সমাজত আজি কালি সংবাদ মাধ্যমে এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালনে কৰে। সংবাদ মাধ্যমক গনতন্ত্ৰৰ চতুৰ্থ স্তম্ভ বুলি কোৱা হয়। সংবাদমাধ্যমেও ডাইনী হত্যাৰ বিৰুদ্ধে একো বিশেষ গুৰুত্ব প্ৰদান কৰা নাই ঘাইকৈ বৈদ্যুতিক সংবাদ মাধ্যমে আলোচনা চক্ৰ পাতি ডাঙৰ ডাঙৰ মানুহৰ সাক্ষাৎৰ লগতে মনৰ ভাৱত আদান প্ৰদান কৰিছে যিটো অতি সীমিত সংখ্যক লোকৰ মাজতে সীমাবদ্ধ হৈ আছে। ডাইনী হত্যাক পুলিয়ে পোখাই উভালিবৰ বাবে সেই অঞ্চলসমূহত প্ৰৱেশ কৰিব লাগিব য'ত এই ধৰণৰ পিশাচ মানুহে জীয়াই ৰাখিছে।

ডাইনী হত্যাক পুলিয়ে পোখাই ধ্বংস কৰাৰ উদ্দেশ্যে যোৱা ২০ জুন ৰাভা দিৱসৰ দিনা হৰাইজন ছফ্ৰি কালচাৰেল অৰগেনাইজেচনৰ সঞ্চালক শীলভদ্ৰ ডেলৰ ৰাজ নেতৃত্বত ১১ জনীয়া দল এটাই গোৱালপাৰাৰ আগিয়াৰ পৰা ১০ কি. মি. ভিতৰৰ

গাওঁ এখনত উপস্থিত হৈছিলো। গাওঁ খনৰ নাম ঠাকুৰবিলা। পূৰ্বৰে পৰা ডাইনীহত্যাৰ বিৰুদ্ধে যুজি অহা বীৰুৱালা ৰাভাৰ লগত আগতীয়াকৈ সংযোগ ৰখাৰ বাবে ঠাকুৰবিলাৰ প্ৰাথমিক স্কুল চৌহদত তেওঁ আমাক আদৰিবলৈ বৈ আছিল। আমাৰ উদ্দেশ্য আছিল নাটকৰ মাধ্যমেৰে সামাজিক সজাগতাৰ সৃষ্টি কৰা সেইসকলৰ লোকৰ মাজত য'ত আজিৰ এই ভয়ানক ব্যাধিটোৱে ভয়ংকৰ ৰূপ ধাৰণ কৰিছে।

ঠাকুৰবিলাৰ প্ৰাকৃতিক পৰিৱেশ অতি মনোৰম। চাৰিওফালে পাহাৰ গছ গছনি। চালে চকুৰোৱা এখন গাওঁ। যোগাযোগ ব্যৱস্থা অতি উন্নত। দোকান পোহৰ বেছিনাই যতিও দোকানবোৰ কাঠেৰে নিৰ্মিত আৰু অলপ চাপৰ চাপৰ।

যিহেতু আমাৰ উদ্দেশ্য আছিল নাটক কৰাৰ গতিকে যথা সময়ত আমি সেই অঞ্চলৰ মানুহখিনিক ডাইনীৰ বিৰুদ্ধে অলপ কথা কৈ নাটক আৰম্ভ কৰাৰ আগতে বেছিভাগ পুৰুষ মহিলা সেই ঠাইৰ পৰা আঁতৰি যাবলৈ ধৰিলে। প্ৰথমতে সিমান গুৰুত্ব প্ৰদান নকৰি আমি আমাৰ কাৰ্য সুকলমে পাৰ কৰিলো। নাটক হৈ যোৱাৰ পিছত যেতিয়া আমাৰ সংস্থাৰ ফালৰ পৰা উপস্থিত কেইজনমানক প্ৰশ্ন সোধা হ'ল তেতিয়া তেওঁলোকৰ মনৰভাৱ দেখি আচৰিত হলো। তেওঁলোকে কেৱল নাটকখনৰ কথাহে কলে যে নাটকখন ভাল হৈছে ডাইনী আছে নে নাই তেওঁলোকে কব অপাৰগ। তেওঁলোকৰ মতে ডাইনী হোনো এটা পৰম্পৰা গতিকে আছে নে নাই তেওঁলোক অজ্ঞাত। বয়সস্থ এজনেটো কলেই তহতে মোকহে “সুধবা পালিনা”। মুই আৰু কি

কম। আনকি স্কুলৰ শিক্ষক এজনৰ ভৰিত বিষে লগিছে বহুত জৰা ফুকা কৰিও হোনো ভাল হোৱা নাই গতিকে তেওঁৰ মতে ডাইনী আছে। আমাৰ ফালৰ পৰা ডাইনী বুলিয়ে একো নাই এইটো এটা ভ্ৰান্ত ধাৰণাহে সেই বিষয়ে বক্তব্য দাঙি ধৰা হ'ল। তথাপিও মানুহৰ মনত সোমাল নে নোসোমাল সেয়া গম পোৱা নগল।

অৱশেষত আমি বীৰুৱালা ৰাভাৰ লগত ব্যক্তিগত ভাৱে কথা পতা আৰম্ভ কৰিলো আৰু তেওঁৰ মুখৰ পৰা যিখিনি কথা শুনিলো সেইখিনি শুনাৰ পিছত আচৰিত নহৈ নোৱাৰিলো।

যিহেতু বীৰুৱালা ৰাভাই সেই অঞ্চলৰ মানুহখিনিক একত্ৰিত কৰাৰ দায়িত্ব লৈছিল, তথাপি তেওঁ কিন্তু মানুহখিনিক জনোৱা নাছিল যে ডাইনীৰ সজাগতাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হ'ব। আৰু যেতিয়া আমি উপস্থিত হোৱাৰ পিছত তেওঁলোকে গমপালে তেতিয়া তেওঁলোকে সেই আলোচনাত ভাগ নলৈ ঘৰাঘৰি গুচি গ'ল। কিয়নো সেই অঞ্চলৰ মানুহখিনি ডাইনীক লৈ অতি বিশ্বাসী। তেওঁলোকৰ মতে ডাইনীৰ প্ৰকোপত মানুহৰ বেমাৰ আজাৰ আৰু মৃত্যু হয়। এই ধাৰণা তেওঁলোকৰ মাজত জীয়াই ৰখাত অৰিহনা যোগায় দেওধাই/তান্ত্ৰিক জাতীয় মানুহবোৰে। আগৰ দিনৰ দেওধাই/তান্ত্ৰিক জাতীয় মানুহখিনিক বিশ্বাস কৰিব পৰা গৈছিল কিয়নো সেই দিনত ডক্টৰ নাৰ্চ ইত্যাদি নাছিল কিন্তু বৰ্তমান বিজ্ঞান প্ৰযুক্তিবিদ্যাৰ দিনত দেওধাই/তান্ত্ৰিক জাতীয় মানুহৰে একো কৰিব নোৱাৰে। বৰঞ্চ কিছুমানে টকা পইচাৰ লোভত মিছাক সচাঁ আৰু সচাঁক মিছালৈ ৰূপান্তৰিত কৰি সাধাৰণ অশিক্ষিত

লোকক বলিৰ পঠা সজায়। ঠাকুৰবিলা অঞ্চলৰ মানুহখিনিক প্ৰত্যক্ষ কৰি এনেকুৱা লাগিল যেন তেওঁলোকে নিজে নিজৰ পৰা পলাব বিচৰে। এটুপ এটুপ পানী পৰি যিদৰে সাগৰ হয় ঠিক তেনেদৰে এজন এজন মানুহ লগ লাগিহে এখন সমাজ হয়। গতিকে তেওঁলোকে যদি প্ৰশ্ন কৰি নিজে উত্তৰ বিচাৰি ডাইনী নাই বুলি পতিয়ন যায় তেতিয়া নিশ্চয় সেইখন সমাজেও ডাইনী নাই বুলি স্বীকাৰ কৰিব পাৰিব।

এইক্ষেত্ৰত এগৰাকী মহিলাৰ সাহস আৰু স্পষ্টবাদিতাৰ কথা উল্লেখ নকৰিলে আধৰুৱা হ'ব। তেওঁৰ নাম উষা ৰাভা। যদিও তেওঁ ঠাকুৰবিলা অঞ্চলৰ মানুহ নহয় তথাপিও কিন্তু তেওঁ বাটকুৰি বাহি আহি সেই ঠাইত উপস্থিত হৈছিল মাত্ৰ ডাইনী হত্যাৰ বিৰুদ্ধে মাত্ৰ মাতিবলৈ। তেওঁ আনকি ইয়াকো কলে যে মানুহে নিজৰ

মনৰ ভাৱ ব্যক্ত কৰিলেহে এই ধৰণৰ সমস্যাৰ পৰা হাত সাৰিব পাৰিব। তাৰ উপৰিও সামাজিক সচেতনতা, আত্মবিশ্বাস, শিক্ষা, তত্ত্বমুগ্ধতা বিশ্বাস নকৰি বেমাৰ হ'লে হস্পিতালৰ সা-সুবিধা গ্ৰহণ কৰিলে সমাজৰ মাজৰ পৰা একধৰণৰ অন্ধবিশ্বাস আৰু কুসংস্কাৰ নোহোৱা হ'ব।

গছ নোহোৱা ঠাইত যিদৰে এৰাই বিৰিখ ঠিক তেনেদৰে অন্ধবিশ্বাসৰ মাজত এজনে সত্যক স্বীকাৰ কৰিলেও সেয়া আমাৰ বাবে হ'ব আশাৰ চাকি। সেই অন্ধবিশ্বাসৰ মাজত আশাৰ চাকি বিচাৰি উলিয়াবলৈ হৰাইজন ছছিও কালচাৰেল অৰগেনাইজেচনৰ হৈ আমি ডাইনী হত্যাৰ বিৰুদ্ধে সামাজিক সজাগতা আনিবলৈ চেষ্টা কৰিম। যদিও আমি এশ শতাংশ সফল নহওঁ তথাপি চেষ্টাত ক্ৰটি নকৰো। কিয়নো এই সমাজৰ কোনো এজন নাৰী ডাইনী নহয়।

~~~~~

TERRORISM : A PHILOSOPHICAL DISCUSSION

Sumashree Roy
5th Semester Major

Terrorism is widely discussed social - political problem in many corner of the present world. There has been a controversy among socio political thinkers whether Terrorism is a socio-political trend or not? Can it be recognized as a political ideology. The word terror means dread, extreme fear or fear to life. Terrorism is the term which signifies a recently developed socio-political 'ISM' or ideology, that aims at attaining certain socio-political goals by terrorizing a society, a state or in a certain political area, or a territory. Terrorism means to rule by terror. In the present day world, terrorism has become a political means to gain power. It is nothing but explicit manifestation of the ideas of violence which are contained in human mind. Terrorism is nothing but a path of violence adopted by certain groups or associations to attain political power. A terrorist believes in violence. The central philosophy is that by terrifying its opponent, or society or authority, the terrorists can establish their own rules and principles.

Terrorism as a political philosophy is a matter of controversy. For the rulers or the powerful authorities it is a most


~~~~~  
hatred inhuman means; it is no longer a philosophy of human being. While exploited people, or weakest and poorest section of society, terrorism is the ultimate path to eliminate injustices prevailing in society.

In the contemporary world of politics, Terrorism plays an important role. In many parts of the present world, there has been the problem of terrorist activities. Terrorist activities create insurgency problem in that particular area. Now it has been recognized as a Global problem by United Nations Organization and many other International organizations. Destruction of the World Trade Centre in New York is the best illustration of present days terrorist activities. Terrorism starts with socio-political and economical problems. In the North-Eastern India there are many terrorist groups of the indigenous people. In Russia, Chechen Terrorists have been demanding independence from Russian territory. Many Ethnic groups practise terrorism as the means to attain political freedom. No doubt, violence is the language of all terrorist groups.

A Terrorist disbelieves in non-violence. Terrorism is a path of violence. It demands to solve the socio-economic

problem by creating terror in the minds of common people and Authority.

But terrorism may be state or government, and individual or group terrorism. An individual or group terrorism is generally led by a group or organization for establishment of political and Economic Ideal - such as - Independent state, or to self government or to establish economic equalities in society. Terrorists believe that it is war against injustice and exploitations prevailing in society. On North-Eastern India insurgency groups are fighting for political freedom. While government state terrorism is run by the existing government to suppress the uprising against the rulers or to eliminate its political opponents or to establish its own political philosophy. Hitler ruled by terrorism by killing his political contenders and Jews. More often governments ruled by terrorism to realize its principles.

However in general, terrorism means a violent and extreme path to realize certain socio-political norms. It is protest against a government or autocracy of a supreme authority. In recent time many small ethnic groups adopt terrorism to realize their socio-political norms.

~~~~~

Causes of Terrorism:

The causes of terrorism vary from society to society. The central aim of all terrorist movement is to gain political freedom. The causes of terrorism may be generalized as follows:

1) Political Freedom and Self Rule:

The root cause of all types of terrorism is government's apathy towards certain ethnic or linguistic group or a territory. Government or Authority's indifference concerning the problems of common people of a territory, or belonging to some group, creates hatred in the minds of people. Under such circumstance, people may feel neglected by the ruler, and adopt terrorism as a technique or voice of protest against the ruler's injustice; then terrorism may be a path to realize political freedom and self rule. In the North Eastern part of India all the terrorist groups have been demanding for independent state or right to self rule. Socio-political experts interpret this problem as the result of the ruler's long-term indifference towards the problems of this region. To realize their demand, many youths are following this extreme path. So they are extremists. The terrorist of this region believe that, the ethnic groups can prosper only by gaining self-rule or political freedom. Political

Freedom is the supreme ideal of all the terrorist groups of the North East regions.

2) Economic Causes: Economic inequalities may give boost to terrorist movement in any society; poor and the exploited class may choose terrorism as the weapon against the rulers and the exploiters. From the Marxian point of view unequal distribution of wealth is the root cause of all revolution and insurgency problem in society. Economic hardship, exploitation of a class, by another class, or by the rulers, unequal distribution of wealth, jobless situation may trigger the terrorist movement in a state. In this reference we may point out the insurgency problem prevailing in the North-East India. Economic backwardness is one of the important cause of the terrorist activities in the region. The terrorists think that centres apathy to the development of the region is the main cause of its under developed economy. Socio- political experts comment that exploitation by the centre results terrorism. Terrorist groups demand to stop the exploitation of its natural resources, so that these resources could be used for the development of the native people.

~~~~~  
Naxalite in West Bengal and Andhra Pradesh started terrorism as a protest against the socio-economic system where the poor class is always exploited.

3) Separate Homeland: Terrorism becomes a means to realize a separate independent territory or Homeland. Kurdish terrorist in Iraq, Palestines in Israel, Chechens in Russia, and many terrorist groups in N.E. India and Jammu and Kashmir have been fighting against of the ruling govt for a separate homeland. Such terrorism aims at to establish an independent state.

4) Corruption: Extreme corruption in the Ministry and Bureaucratic level may lead to terrorist activities. Often terrorism guided by some good ethical ideal. Corruption demolishes the very ground of social system. To eliminate corruption from society, youths may take extreme path and resort to terrorist activities.

5) Cultural and Existential Crisis: Due to Ethnic Crisis, some group may adopt terrorism as the ultimate weapon against the threat to their existence. By terrorism they demand the preservation of their culture language and ethnic

identity. The North-East Indian terrorists maintain that Ethnic identity of the indigenous people is under threat. Therefore they have adopted terrorism as a means to fight against cultural and existential crisis.

### **Critical Comments :**

Terrorism as a technique for socio political change is always guided by some great ethical principles like - freedom, equality, justice etc. But as a technique it is always subject to criticism. Experts say that terrorism itself is a form of another terrorism. The history of terrorism shows that any terrorist movement is hardly seen to be successful.

Terrorism is against humanism. Killing lives or terrifying people or destruction of public property, industry can never be a good philosophy. Often the innocent suffer due to terrorism. There have been Satyagraha - the Gandhian technique for social change, other than terrorism. People should accept Satyagraha to bring change in society. Because Satyagraha is guided by Non-violence, while terrorism is more often found to be clinging to violence.

~~~~~

BY KNOWING A FEW WHAT I FEEL TODAY

Dr. Kanan Bhuyan Hazarika

Retired HOD, Philosophy,

It comes to our knowledge that Philosophy studies the Universe as a whole. When we imagine the universe with a closed eye in a calm quiet environment we see the innumerable solar systems moving in a systematic way in their own paths. The Universe includes space and time as well as everything we know or have detected till now. The comets, asteroids, meteorites, stars, constellations, galaxies, nebulae etc. are the parts of the universe and are familiar to us. But yet the vast majority of the universe remains unknown. How beautiful and wonderful the Universe, the Vishwa Brahmanda is!

Now coming to Earth, the third planet out from the sun of one of the solar systems, Earth looks like a big round blue jewel from a distance hanging in the darkness of space. Earth looks

~~~~~  
blue because three quarters of its rocky surface is drowned under the blue ocean of waters. The very ends of earth are glistening white due to its polar ice.

In our planet Earth there is life. Life is movable as well as immovable. Generally we know that life is in between birth and death. In the movable world of life there are creatures, the animal world, and in the immovable world of life, there are plant life and so on.

Man is included in the animal world. All men are at first animals. Like animals they are swayed by appetites instinct and emotions. They resemble animals in case of locomotion initiative tendencies to action, protection of life from common danger, sexual differentiation, selfishness, jealousy, fighting tendency, intolerance etc.

Man is an animal, but he is a social animal. It is historically true that from the primitive age down to the present day, man has been living in some form of society. The form of society may be a tribe, a family or any other type of social background.

Man is not only social but rational too i.e. Man is a rational social animal. His actions are not always guided by instinct

and emotions but by reason-the thinking or reasoning power. This is the peculiar human aspect i.e. the rational aspect. This aspect distinguishes man from other animals. Animals can make vocal sounds only but it is man who can convert his vocal sounds into verbal, and express them through languages.

As a rational being man has developed his life into various aspects such as social, political, economical, moral and spiritual, philosophical, theosophical, scientific and technological, religious and what not!

But it is very sad to see, some sort of crisis, chaos etc. in man's social, political, individual, economical, educational life, in national even in international, level. It is evident that the human society, today, is passing through a crisis of values. It is dangerous. Some people are being guided by blind instinct, using weapons, even nuclear weapon to destroy mankind. These sections of people are polluting the environment by killing school going children, extorting money, indulging in other unlawful activities. It is believed, God, the Almighty created the beautiful Universe with physical objects, environment, life and all beautiful good things and the 'free will'.

~~~~~  
But man misuses free will and indulges in violence, thereby he degraded himself into lower level of animal instinct. But man is basically not so. The moment man awakes to the spirit within, he cannot remain violent. He progresses towards the higher level of life and teach the lesson of truth, harmony, brotherhood, justice etc to the common people. We all know how Prince Siddhartha, the son of King Suddudhan became 'Lord Buddha' the "Enlightened One" by sacrificing all for the mankind. This great soul is always respected.

There are many organizations for the upliftment of mankind now a days. It is better to mention that in the twentieth century Mahatma Gandhi discovered Satyagraha or the method of self suffering and non-violence in the political field. South Africa was the unique laboratory where he discovered 'Satyagraha'. Mahatma Gandhi fought for the fellow Indians in South Africa in a non-violent way. After returning to India, he fought against British oppression. He created a policy of non-violent protest through non-violent movement. He said 'non-violence' is the

weapon for the brave. It is not the weapon for the weak who may have adopted non-violence for certain purpose without any moral faith. It is not the weapon for the coward who have adopted non-violence out of fear. Non-violence is for those who have adopted non-violence as a creed of life, as a moral faith. Mahatma Gandhi believed in the firm voice of conscience. His approach was spiritual. He spiritualized even politics in the non-violent way. Thus his fight for India's freedom was won without a battle.

In a life that is, between birth and death is a big choice. Too much possession of material things and attachment to it may give happiness and comfort temporarily but may not give peace to mind. Death is inevitable in life. Occult science studies in different ways. People give more importance to self-interest by neglecting conscience and moral theosophical aspects and this leads to imbalance in human life. It affects mankind as a whole. "Free Will" is there in our hand. Misuse of "free will" does not help man. Life should be balanced. Choice is ours. Live. Life well and let others live well should be our motto in life.

RELEVANCE OF RADHAKRISHNAN'S IDEALISTIC THOUGHTS IN THE PRESENT AGE

Dr. (Mrs.) Nirupama Mahanta

Retired Faculty, Deptt. of Philosophy

The person who rejuvenated Indian Philosophy with his profound knowledge on the subject, scholarship, lucid expression and superb teaching throughout his life, was Dr. Sarvepalli Radhakrishnan. He was not only an academician and philosopher of international repute, but he was also the person to establish Indian philosophy civilization and culture in the global platform. In fact, though Prof. Radhakrishna died more than forty years ago he still survives in the mind of every educated Indian as a serious thinker, as a religious philosopher, as a philosopher-statesman, as an interlocutor of Eastern and Western philosophy and over and above, as a teacher par excellence.

It is a matter of pride that India has had in reality a 'Philosopher king of Plato's dream. His thoughts and ideals are

~~~~~  
universal and relevant and are only meaningful for the present generation. No new scientific inventions, no modern way of thinking can dispel their significance.

As an idealist philosopher his aim was to build a new world, free from all kinds of imperfection. With this end in view, he studied with great interest the philosophical works of the East and the West, tried to find out the real problems of the human being in this world, and expressed his views and suggestions which can claim relevance till today.

As a philosopher Radhakrishnan shows less interest in metaphysical problems. He is a philosopher of life. He especially philosophises on the subjects like spirit, intuition and religion, He says that philosophy is not primarily utilitarian in its aim; philosophy is, in true sense, an instrument for liberal education. The aim of philosophy, according to him, is to elevate man above worldliness, to make him superior to circumstances, to liberate his spirit from the shackle of material things.

In the auto-biographical note, Radhakrishnan confesses that he loves loneliness, because he has a meditative

frame of mind. He has also firm faith in the reality of the Unseen world underlying the flux of phenomena. He also believes that the knowledge of this Unseen world is possible only through the power of mind. Philosophy, he thinks, is a 'lonely pilgrimage of the spirit', 'a function of life, and also a 'creative work. Philosophers, by doubting he thinks promotes free thinking.

As a religious philosopher, Dr. Radhakrishnan believes that Religion consists in doing Justice, in loving mercy and in making fellow creatures happy. At the same time, in Radhakrishnan's opinion, Religion is something more than morality. It has its root in the spirit of man. A man with high morality and virtue, without faith in the spirituality of the Universe, is not religious according to Radhakrishnan. Therefore, the task of Religion should be to enhance the spiritual potentiality of people. In this connection, Radhakrishnan frankly expresses that in the name of Religion man makes artificial distinctions. The spiritual values are realized through family love, friendship, loyalty and reverence. Man releases the spirit within himself when the spirit within him



~~~~~  
permeates his whole being, his soul, flesh and affections.

In Radhakrishnan's spiritual philosophy, spiritual stands for super consciousness. For Religion, spirit is God. A spiritualized man is he whose self expands as wide as the world itself. Instead of ambitious self seeking, spending time on idleness and suffering are more useful for the growth of the soul, he believes.

Radhakrishnan is well aware of the fact that human civilization has reached such a stage that on the one hand, it is busy in enjoying materialistic pleasure, on the other hand, it suffers from the dread of faithlessness, fear, isolation, hatred and confusion; people have no regard for the traditional values. In such a crucial stage of human civilization, Radhakrishnan hopefully constructed the idea of a new world where there would be no place for hatred, intolerance and fanaticism. He conceived the idea of fellowship which means every man, every race, every culture and every creed must show respect to each other.

With the spirit of a true statesman, Radhakrishnan expresses

his grief that modern Governments tend to attack and destroy the self-respect in human being. He also doubts that gradually human beings will be treated as mere objects by the states. Radhakrishnan regards the moral force of people as highly powerful. He critically observes that in the present world the power of human intelligence is valued most and the qualities of the human heart are neglected. He finds modern civilization dull, because politics and economics are devoid of ethical and religious foundation. Radhakrishnan is also unsatisfied with master brains who utilise their creativity in making war weapons. With deep sense of sorrow he expresses that the preparation for self annihilation is almost complete in the human beings.

As a solution, Radhakrishnan introduces the idea of the 'world community', of 'one family' which represent a common conscience, a common understanding with the hope that it will establish peace and prosperity in the world. Again, he is of the notion that our effort to establish peace consists of intellectual solidarity, internationalism, love for truth and love

~~~~~  
for humanity. He cherishes the idea of world fellowship, which he expected, would lessen political problems. His application of the comparative method to interpret Eastern and Western philosophy was to bring about cross-fertilization of ideas.

Everywhere in the present world, where divisions and distinction, among people on the basis of religion, colour, race, social status etc. are increasing day by day, the concept of 'world brotherhood' has lost all its relevance.

Radhakrishnan feels the necessity of a settled society which can provide security and leisure to produce thinker, artist and scientist. This concept of Radhakrishnan is quite relevant in the present day world where people keep themselves occupied with the task of the material world.

So long as evils, like hatred, conflict, intolerance, pride, insecurity etc. prevail in the human world, the following scriptural saying repeated by Radhakrishnan will always hold good.

“That anger is to be overcome by love, evil by good, greed by liberality and falsehood by truth”.

## অনৈক্য

তাচনি কৌশেৰ  
পঞ্চম বাণাসিক মেজৰ

ৰূপে গুণে একে আমি  
কিন্তু পাৰ্থক্যৰে ভৰা,  
দুজোপা বৃক্ষ আমি  
একে পথৰে পথিক,  
বিলাও সকলোকে জীৱনৰ আধাৰ  
তথাপিহে আছে পাৰ্থক্য আমাৰ,  
নিদিও একে ফল, একে ৰঙীণ ফুল,  
তথাপিহে আছে মিল আমাৰ।  
এচাম মানুহৰ নিয়ম একেই জীৱনৰ,  
ৰূপে, গুণে একে আমি,  
ৰং, সাজ ভিন্ন ৰঙী,  
তথাপিও আছে পাৰ্থক্যৰে ভৰা।  
সৃষ্টিকৰ্তা যেতিয়া এজনেই,  
ধৰ্ম কিয়নো অনেক।  
জন্ম যেতিয়া প্রকৃতিৰ নিয়মত  
মৃত্যু ঘটে কৰ্মৰ আধাৰত।  
তোমাৰ অন্ত স্বৰ্গ নে নকৰত,  
সিদ্ধান্ত হয় তোমাৰ ওপৰত।

# মহাত্মা গান্ধীৰ জীৱনী

তৃষণ কৌশিক  
প্ৰথম বাৰ্ষিক মেজৰ

জীৱন আৰু কৰ্ম : ভাৰতীয় পৰাধীন জীৱনত এক অভূতপূৰ্ব আলোড়ন সৃষ্টি কৰি মহাত্মা গান্ধীয়ে প্ৰতিজন ভাৰতীয়ৰ মন মুক্তি কামী কৰি তুলিছিল। এনে এক ব্যক্তিত্বৰ অধিকাৰী হৈ গোটেই বিশ্বতে তেওঁ নিজ ভাবমূৰ্তিক সমুজ্জ্বল কৰি তোলে। তেওঁৰ গভীৰ আত্ম প্ৰত্যয়, কৰ্তব্যনিষ্ঠা, চাৰিত্ৰিক দৃঢ়তা আৰু প্ৰগাঢ় দেশপ্ৰেম আৰু মানৱতাই বিশ্ব বন্দিত মহাপুৰুষ ৰূপে তেওঁক প্ৰতিষ্ঠিত কৰে।

জন্ম আৰু ল'ৰাকাল :- ১৮৬১ চনত ওজৰাটৰ পোৰবন্দৰত মহাত্মাৰ জন্ম হয়। তেওঁৰ প্ৰকৃত নাম আছিল মোহন দাস কৰমচাঁদ গান্ধী। তেওঁৰ পিতৃৰ নাম আছিল কৰমচাঁদ গান্ধী আৰু মাতৃৰ নাম আছিল পুতুলী বাঈ। সৰুকালতে তেওঁ অসং ল'ৰাৰ সঙ্গ লৈ বিপথে পৰিচালিত হৈছিল যদিও সত্যৰ প্ৰতি গভীৰ বিশ্বাসে তেওঁক পুনৰ সং পথলৈ ওভতাই আনে। ইয়াৰ পাছত কোনো প্ৰলোভনে আৰু তেওঁক প্ৰলুপ্ত কৰিব নোৱাৰিলে। আনকি বিলাতলৈ গৈও নিজ মাতৃৰ আগত লোৱা শপত ৰক্ষা কৰিবলৈ কোনো অখাদ্য ভক্ষণ কৰা নাছিল নাইবা মদত মুখ দিয়া নাছিল। গান্ধীজীয়ে পিতৃৰ পৰা সত্য পৰায়নতা আৰু তেজস্বিতা মাতৃৰ পৰা ধৰ্ম পৰায়নতা, দয়া, ক্ষমা আদি সজগুনবোৰ লাভ কৰিছিল। শৈশৱত তেওঁ বৰ লাজুক আৰু ভয়াতুৰ আছিল।

শৈশৱ আৰু শিক্ষা :- পোৰবন্দৰতে তেওঁ প্ৰাথমিক শিক্ষা আৰু ৰাজকোটত হাইস্কুলীয়া শিক্ষা লাভ কৰে। গান্ধীজী মধ্যমীয়া ছাত্ৰ আছিল, কিন্তু তেওঁৰ হাতৰ আখৰ সমুলি ভাল নাছিল আৰু তাৰ কাৰণে তেওঁ অনুতাপ কৰিছিল। তেৰ বছৰ বয়সতে গান্ধীজী কস্তুৰীবাঈৰ সৈতে বিবাহ পাশত আবদ্ধ হয়। প্ৰৱেশিকা পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হোৱাৰ পিছত বেৰিষ্টাৰী পঢ়িবৰ কাৰণে তেওঁ বিলাতলৈ যাত্ৰা কৰে। বিলাতত থকা কালত তেওঁ নিজৰ আহাৰ নিজে ৰান্ধি খাইছিল, মাতৃৰ ওচৰত কৰি যোৱা প্ৰতিজ্ঞা তেওঁ দৃঢ়তাৰে পালন কৰিছিল। তেওঁ বিলাতত থকা কালতে পিতৃৰ বিয়োগ ঘটে। ১৮৯১ চনত বেৰিষ্টাৰী পাছ কৰি তেওঁ ভাৰতলৈ ঘূৰি আহে।

কৰ্মজীৱন আৰম্ভ :- গান্ধীজীয়ে প্ৰথম বোম্বাই হাইকোটত আইন বৃত্তিৰ কৰ্ম জীৱনৰ পাতনি মেলে। কিন্তু লাজকুৰীয়া স্বভাৱ আৰু মিছা কথা কোৱাত অপৰাগতাৰ কাৰণে আৰম্ভণিতেই তেওঁ বিফলতাৰ সন্মুখীন হয়। এই সময়তে তেওঁ ভাৰতৰ দুজন বিখ্যাত ৰাজনীতি বিদ গোপালকৃষ্ণ গোখ্লে আৰু দাদাভাই নৌৰজীৰ সাংস্ৰবলৈ আহিবলৈ সুবিধা পায় আৰু গান্ধীজীৰ জীৱনত তেওঁলোকৰ যি প্ৰভাৱ পৰিল, সিয়ে গান্ধীজীক পৰৱৰ্তী জীৱনৰ কৰ্মপন্থা কৃতকাৰ্য্যতাৰে মহীয়ান কৰিবলৈ সমৰ্থবান কৰি তোলে।

সুপ্ত প্ৰতিভাই বিকাশৰ পথ বিচাৰি থাকে। পথ যেতিয়া প্ৰশস্ত হয়, প্ৰতিভাই তেতিয়াই স্ৰোতস্থানীৰ তীব্ৰগতিৰে ধাৱমান হ'ল বিকাশৰ পথত। গান্ধীজীৰ প্ৰতিভাৰ বিকাশৰ পথ মাতৃভূমিত নাছিল, আছিল সুদূৰ দক্ষিণ আফ্ৰিকাৰ নাটাল ৰাজ্যত। সেই সময়ত নাটালত প্ৰবাসী ভাৰতীয় ব্যৱসায়ী আৰু শ্ৰমিকসকলৰ ওপৰত অমানুষিক অত্যাচাৰ, নিৰ্যাতন চৰম সীমাত উপনীত হৈছিল বৃটিছ প্ৰভুসকলৰ। ভাৰতীয় ব্যৱসায়ী,

শ্ৰমিকসকলে মুক্তিৰ পথ বিচাৰি ডেকা বেৰিষ্টাৰ গান্ধীজীৰ ওচৰ চাপে। গান্ধীজীয়ে এই আমন্ত্ৰণ সাদৰেৰে গ্ৰহণ কৰি নাটালকেই জীৱনৰ সাংগ্ৰামস্থল হিচাপে বাছি লয়। ১৮৯৩ চনত তেওঁ নাটাললৈ যাত্ৰা কৰে আৰু ভাৰতীয় নিৰ্যাতিতসকলৰ মুক্তিৰ পথ লৈ আগবাঢ়ে। দক্ষিণ আফ্ৰিকাত তেওঁ অহিংসা উপায়েৰে ইয়াৰ প্ৰতিবাদ সাব্যস্ত কৰিছিল। সত্যাগ্ৰহ আৰম্ভ কৰে। ইয়াক আপোচহীন সাংগ্ৰাম বুলিও কোৱা হয়। ভাৰতবাসীৰ যি সকলে বিদেশত বসবাস কৰিছিল তেওঁলোকৰ আত্মমৰ্য্যদা ৰক্ষা কৰিবলৈ তেওঁ এই আন্দোলনৰ পথ লৈছিল। গান্ধীজীয়ে তেওঁৰ দৃঢ় প্ৰত্যয়ৰে এই আন্দোলনত জয়লাভ কৰিলে। হাজাৰ অপমান, লাঞ্ছনা শিৰ পাতি লৈ গান্ধীজীয়ে চলাই গৈছিল অসহযোগ, সত্যাগ্ৰহ আন্দোলন। ইংৰাজ শাসকসকলে ভাৰতীয়সকলৰ দাবী মানিবলৈ বাধ্য হ'ল। গান্ধীজীয়ে ২০ বছৰতকৈও অধিকাল নাটালত থাকি “নাটাল ভাৰতীয় কংগ্ৰেছ” প্ৰতিষ্ঠা কৰে আৰু নানা সাংগঠনিক কাম সম্পাদনা কৰি ১৯১৪ চনত ভাৰতলৈ ঘূৰি আহে।

স্বাধীনতা আন্দোলনত যোগদান :- ভাৰতৰ মুক্তিৰ কাৰণে গান্ধীজীয়ে আন্দোলনৰ পথ গ্ৰহণ কৰে প্ৰথম মহাসমৰৰ পিছত। ১৯১৪ চনৰ ১৪ আগষ্টত ইউৰোপত প্ৰথম মহাযুদ্ধৰ জুই জ্বলি উঠে। ভাৰতে এই যুদ্ধত ইংৰাজক সহায় কৰিলে। স্বায়ত্ত শাসন দিব বুলি প্ৰতিশ্ৰুতি দিয়াত গান্ধীজীৰ নেতৃত্বত ভাৰতবাসীয়ে ইংৰাজসকলক সহায় কৰিবলৈ আগবাঢ়ি যায়। এই যুদ্ধৰ পাছত ইংৰাজে স্বায়ত্ত শাসনৰ পৰিৱৰ্তে দিলে ৰাওলাট আইন। ইংৰাজ সকলৰ এই প্ৰতাৰণাৰ বিৰুদ্ধে গান্ধীজীয়ে তেতিয়া আন্দোলন আৰম্ভ কৰে। ইয়াৰ পিছত জালিৱানৱালাবাগৰ হত্যাকাণ্ড সাংঘটিত হয়। লগে লগে ইংৰাজসকলৰ বিৰুদ্ধে ভাৰতীয়ৰ মনত প্ৰবল বিক্ষোভ জাগি

উঠিল। ১৯২০ চনত মহাত্মাই সত্যাগ্রহ আন্দোলন আৰম্ভ কৰিলে। ভাৰতবাসীয়ে মহাত্মাৰ নেতৃত্বত এই আন্দোলনৰ পথ নিষ্ঠাৰে গ্ৰহণ কৰিলে। মহাত্মাই দেখুওৱা আন্দোলনৰ পথ আছিল অহিংস (অহিংসা)। মানসিক প্ৰস্তুতিৰে নিজক আত্মশাসন আৰু তাৰ যোগেদি বিদেশী শক্তিৰ ওপৰত জয়লাভ কৰাই আছিল তেওঁৰ লক্ষ্য। আত্মপীড়নৰ যোগেদি অন্যায়াৰ পথ যুদ্ধ কৰাৰ ওপৰত তেওঁ জোৰ দিছিল। সেয়ে ১৯২৪ চনৰ হিন্দু মুছলমানৰ মাজত হোৱা বিৰোধৰ অন্ত পেলাবলৈ অনশনৰ পথ তেওঁ গ্ৰহণ কৰিছিল। এই একে কাৰণতে তেওঁ ১৯৩২ চনত পুনাত (বৰ্তমানৰ পুনে) আমৰণ অনশন কৰে। প্ৰবল আত্মবিশ্বাসেৰে সাম্প্ৰদায়িকতাৰ বিষদাত উভালি পেলাবলৈ তেওঁ দৃঢ়প্ৰতিজ্ঞ হৈছিল এই ক্ষেত্ৰতো তেওঁ সকলো হয়।

কেতিয়াবা প্ৰচলিত আইন কৰিও আন্দোলনৰ কাৰ্যসূচী তেওঁ গঢ়ি তুলিছিল। জনতাই ইংৰাজৰ সকলো আইন ভংগ কৰিবলৈ আগবাঢ়ি আহিল। এই সময়তে তেওঁ লোণ আইন ভংগ কৰিবলৈ দাণ্ডি যাত্ৰা কৰে।

কিন্তু ইয়াৰ মাজতে সশস্ত্ৰ বিপ্লৱৰ প্ৰতি এদল লোক বিশেষভাৱে আকৰ্ষিত হৈ পৰে। ১৯৪২ চনত কংগ্ৰেছৰ ভাৰত ত্যাগ প্ৰস্তাৱ গৃহীত হোৱাৰ পাছতেই উদ্ভেজনাপূৰ্ণ সশস্ত্ৰ বিপ্লৱ সূচনা হ'ল। ভাৰতৰ জনতাই ধ্বংসমূলক কাম কৰিবলৈ আগবাঢ়ি আহিল। মহাত্মাই এই হিংসাৰ পথৰ আশ্ৰয় লোৱাটো কামনা কৰা নাছিল। তেওঁ অহিংসাৰ পথৰ পৰা বিচলিত নহল। কিন্তু তেওঁ নিয়ন্ত্ৰণ কৰা আন্দোলনে সুদীৰ্ঘ পথ গ্ৰহণ কৰিলে। হিংসাৰ লগতে সাম্প্ৰদায়িক সংঘৰ্ষৰ সূত্ৰপাত হ'ল। অৱশ্যে ইয়াৰ আৰম্ভ

বৃদ্ধি চৰকাৰৰ হাতো আছিল। ভাৰতৰ মুক্তি আসন্ন হ'ল যদিও ই হৈ পৰিল দুৰ্যোগ পূৰ্ণ। ১৯৪৬ চনত ভাৰতক দ্বিখণ্ডিত কৰি স্বাধীনতা প্ৰদান কৰাৰ সিদ্ধান্ত লোৱা হ'ল। লগে লগে দিল্লী, বোম্বে, পাটনা, কলিকতা আদি মহামগৰীত জাগি উঠা সাম্প্ৰদায়িক সংঘৰ্ষই আসন্ন স্বাধীনতাৰ পথ বন্ধাক্ত কৰি তুলিলে। এই সময়ত গান্ধীজীয়ে শাসন প্ৰতিষ্ঠাৰ কাৰণে কৰা প্ৰয়াস আছিল অতুলনীয়া। ভাৰতে স্বাধীনতা লাভ কৰিলে এই সাম্প্ৰদায়িক বিভাজনৰে। কিন্তু চিৰদিন অহিংসাৰ পোষকতা কৰা গান্ধীজী হিংসাৰ বলি হ'ল। ১৯৪৮ চনত ৩০ জানুৱাৰী তাৰিখে মহাত্মাই আততায়ীৰ হাতত প্ৰাণ দিব লগা হ'ল। ১৯৪৮ চনৰ ৩০ জানুৱাৰী তাৰিখে মহাত্মাই আততায়ীৰ হাতত প্ৰাণ দিব লগা হ'ল। স্বাধীন দেশে মহাত্মাৰ সবল নেতৃত্বৰ অভিজ্ঞতা লাভ কৰিব নোৱাৰিলে। কিন্তু স্বাধীনতাৰ পূৰ্বতে ভাৰতীয় সমাজৰ সকলো ৰমকম কলুষ কালীসা আঁতৰ কৰাত তেওঁৰ অৱদান আছিল অনেক। অস্পৃশ্যতা বৰ্জন, হিন্দু মুছলমানৰ সংহতি, কুটীৰ শিল্পৰ স্থাপন আৰু উন্নতি আদি জনকল্যাণ মূলক কাৰ্যসূচীৰে ভাৰতীয় জীৱনক তেওঁ পৰিশুদ্ধ আৰু কৰ্ম প্ৰবল কৰি তুলিব বিচাৰিছিল। গান্ধীজীৰ সেই সপোনবোৰক পৰৱৰ্তী চৰকাৰে ৰূপায়িত কৰাৰ চেষ্টা কৰি আহিছে।

সামৰণি :- ভাৰতীয় আদৰ্শৰ একনিষ্ঠ সাধক মহাত্মাই ভাৰতৰ মানুহৰ উপযোগী এক আন্দোলনৰ পথ উলিয়াই ভাৰতৰ আদৰ্শক বিশ্বত প্ৰতিষ্ঠা কৰিলে। গান্ধীজীৰ সেই আদৰ্শ আজি ম্লান হোৱাৰ উপক্ৰম হৈছে যদিও নতুন পুৰুষৰ প্ৰথম দায়িত্ব হ'ল সেই মহান মানৱৰ আদৰ্শবাদিক বাস্তৱত ৰূপায়িত কৰা। তেতিয়াহে দেশে বিশ্বৰ এক নতুন উদাহৰণ প্ৰতিষ্ঠা কৰিব পাৰিব।

~~~~~

Gandhi's Views on Truth and God

Sukanya Bhuyan
3rd Semester Major

Mohandas Karamchand Gandhi or 'Mahatma Gandhi' is known and remembered as the supreme leader of the Indian freedom struggle. His main aim in life was always the attainment of truth. He was a philosopher and his philosophy was always practical and down-to-earth.

Gandhi defines God as truth. By 'truth' he does not mean subjective or relative truth, but the Absolute Truth, the Eternal Principle, that is God. As he says, "I worship God as truth only. I have not yet found him but I have not yet found Him but I am trying seeking after him and daily the conviction is growing upon me that He alone is real and all else is unreal'.

Later on Gandhi went one step further to say 'Truth is God'. Thus for him Truth is the Sovereign Principle of morality

~~~~~  
and it is also the Absolute Truth, the Eternal Principle. Truth is, therefore both the definition of the most central moral dimension and the very essence of the Absolute. And by saying 'Truth is God', he affirms that God is to be found wherever there is Truth-in-Action. Therefore, Truth or God means the genuine morality of action here and now. Since this is so, the end does not justify the means. The means must be equally noble and pure. Thus his religion is not about mythologies, theologies and rituals, but the moral action of the individual 'Truth is God' means that God is essentially to be found in the truthful, moral act performed.

There is an obvious relationship between the doctrine of Truth and Non-violence : 'Satya and Ahimsa'. As Gandhi says, "I made the early discovery that if I was to reach God as Truth and Truth alone. I could not do so except through a perfect vision of truth can only follow a complete realisation of Ahimsa. To see the universal and all-pervading spirit of truth face to face, one must be able to love the meanest of creation as oneself.

Ahimsa is the farthest limit of humility".

For Gandhi, Truth and Ahimsa are so intertwined that it is practically impossible to disentangle and separate them. As he puts it, Ahimsa is the means and Truth is the end. Thus Ahimsa becomes our supreme duty and Truth becomes God. "Truth exists, it alone exists. It is the only God and there is but one way of realising."

The word Satya (Truth) is derived from 'Sat' which means 'Being'. And nothing is or exists in reality except Truth. That is why 'Sat' or Truth is perhaps the most important name of God. In fact, it is more correct to say that truth is God than to say that God is truth.

According to Gandhiji Truth is God and there is no way to find Truth except through the way of non-violence. He loves his country and wishes to serve India. But in doing so, he will never sacrifice Truth or God. For he knew that a man who forsakes truth, can forsake his country and even his nearest and dearest ones.

Gandhiji went further and said Truth is God. He saw the fine distinction

~~~~~  
between the two. And he came to that conclusion after a continuous and relentless search after truth which began so many years ago. He found that the Truth can be achieved through love. But he found that love has many meanings in the English language. Human love in the sense of passion becomes a degrading emotion. He found that love is to understood in the sense of Ahimsa and Non-violence but this too has only a limited number of votaries in the world.

And as he made progress in his search he made no dispute with "God is love". It is very difficult to understand "God is love" (because of a variety of meanings of love), but he never found a double meaning in connection with Truth, God and Love and not even atheists have denied the necessity or power of Truth.

Gandhiji considered God is Truth because in his early life he was taught to repeat what in Hindu scriptures are known as one thousand names of God.

Gandhi's Concept on Truth and God

Bhupali Kalita of
3rd Semester Major

Mahatma Gandhi or Mohandas Karamchand Gandhi, the father of our Nation is known and remembered as the supreme leader of Indian Freedom Struggle. He was always a philosopher and his philosophy was always practical and down-to-earth.

Gandhi's main aim in life was always the attainment of truth of all the moral principles, Gandhi placed 'Truth' as the first and foremost principle of life; he equates 'Truth' with 'God' which we regarded as the Ultimate Reality. He defines God as Truth and says that 'Satya' or 'Truth' is perhaps the most important name of God. By truth he doesnot mean

~~~~~  
subjective or relative truth but the Absolute Truth and the Eternal Principle, that is God. According to him, truth is the only correct and fully significant name for God. Where there is truth, there is also knowledge but where there is no truth, there can be no true knowledge. That is why, the word God as Sat-Chit-Ananda, one who combines in Himself Truth, Knowledge and Bliss, really give the true meaning of Truth. All our activities should be centered in truth and truth should be the very breath of our life. Gandhi said that he worships God as truth only. For him 'Truth' is 'God'. And by saying 'Truth is God', he affirms that God is to be found wherever there is truth-in-action. He does not regard God as a person. Truth for him is God and God's Law. He says that God is an Ideal

Law in Himself. For him God is the source of light and life. God is Conscience. He is Truth and Love. God is Ethics and Morality. God is fearless and He is above and beyond all and everything. By equating God with Truth, he says that nothing exists in reality except Truth. And there is no Dharma above Truth. Thus for him, 'Truth is God' and 'God is Truth'.

Gandhi's conception of Truth as God as the Universal Reality stands as a refreshing challenge and an alternative before the world. Thus by these conceptions of 'Truth' and 'God' we can know that Gandhi was a devoted person and he was seriously devoted towards these two elements, 'God and Truth'.

---

# THE CONCEPTS OF TRUTH AND GOD IN GANDHI'S THOUGHT

**Mrigakshi Sarma**  
*3rd Semester Major*

Of all the moral principles, Gandhi regarded truth as the first and foremost principle he called it "the Sovereign Principle", which included numerous other principles. It did not merely imply truthfulness in speech, but in thought also and not only the relative truth of our conception, but the Absolute Truth, the Eternal Principle, that is "God". He equated God with truth, as he says "I worship God as Truth only". Gandhi gathers that God is life, truth and light. He is the Supreme God. He cannot account for the existence of evil by any rational world. To want to do so is to be co-equal with God. He knows that God has no evil in Him and yet if there is evil, He is the author of it and yet untouched by it. He believes that we can all become Messengers of God, if we cease to fear man and seek only God's truth. He believes that he is seeking only God's truth and have lost all fear of man.

~~~~~

To him God is ethics and morality; God is fearlessness. God is the source of light and life and yet he is above and beyond all these. God is conscience. We believe that God has many forms, and we consider Him formless, and since He speaks to us through many tongues, we consider Him to be speechless and so on. Truth is not one of the many qualities that we name. It is the living embodiment of God, it is the only life, and he identifies truth with the fullest life, and that is how it becomes a concrete thing, for God is His whole creation, the whole existence and service of all that exists. Truth is service of God. For him God is neither in Heaven, nor in down below but in every one.

He has seen and believe that God never appears to us in person, but in action which can only account for our deliverance in our darkest hour, even in darkest despair, where there seems to be no helper and no comfort in the wide world. His name inspires us with strength and puts all doubts and despairs to flight. The sky may be overcast today with clouds but a fervent

prayer to him is enough to dispel them.

"One of the commonest ejaculation of popular north Indian Vaishnavism, he says, is Rama naam sach hai (the name of Rama is true, or is truth, since modern Indian 'sach' like the Sanskrit satya' may be either an adjective or a noun). Here we have already the possible source of the Gandhian emphasis on Truth, and of the special and unwestern usage of the word in Gandhi's speeches and writings. Gandhi's conception of Truth as God and the Universal reality stands as a refreshing challenge and alternative before the world.

All Dharma culminates in Truth. All our activities should be centred in truth. Truth should be the very breath of our life. How beautiful it would be if all of us, young and old men and women devoted ourselves wholly to truth in all that we might do in our walking hours, whether eating, till dissolution of the body makes us one with truth? God as truth has been for him a treasure beyond price, may God be so to everyone of us.

ORIGIN OF RELIGION IN THE LIGHT OF ANTHROPOLOGICAL THEORIES

Kangkana Nath
5th Semester Major

The primary task of the Philosophy of Religion is to explain the nature and function of religion. As humanity develops, so also religion develops from rudimentary state to a full fledged discipline. For the anthropologist as well as the psychologist, a query regarding the origin of religion "How religion originated and developed? is a matter of great concern. As a result of this many anthropological theories came into existence.

But, the question of the origin of religion was not scientifically studied until modern times. According to Judaism, Christianity and Islam, Religion is a matter of divine revelation. Again, there are also other thinkers for whom origin of religion is a matter of human reason or understanding. Lord Herbert and John Tolstoy propounded that religion is natural to man, however, subsequently, religion has become a source of

~~~~~  
income for the priesthood.

The anthropologist especially needs to have an insight into the psychology of the primitive mind before he can hope to reconstruct the religion of the primitive man. There are no records of the oldest forms of religion, either in written documents or in trustworthy tradition. But by a sympathetic study of the mind and by constructive migration on the basis of such study, the anthropologist may rebuild for us the religion of the primitive man.

Following are some of modern anthropological theories -

***The Animistic Theory of E.B. Tylor***

The Animistic theory may be said to be the first theory of the origin of religion that was backed up by a thoroughly scientific study of the mind and habits of the savage. In "Primitive Culture" of Tylor it is shown that at a certain stage of culture, men everywhere attribute a kind of soul to the different objects of Nature-eg. to trees, brooks, mountains, clouds, stones, stars etc. The primitive man considered this phenomena of nature as possessing a soul or spirit like their own. Nature was

alive and filled with innumerable spirit according to them. According to Tylor, this is the animistic view of the world which was contributed by religion. But the animistic theory of Tylor cannot be regarded as satisfactory. Firstly, Animism is not rudimentary religion, as it is sometimes called but a kind of rudimentary philosophy. Secondly, the soul which is conceived in animistic theory is actually the origin and development of human being because it is beyond the mental reach of primitive man.

***The Ghost-Theory of Herbert Spencer***

This theory is a well-known theory of Herbest Spencer which finds the origin of religion in the worship of ancestors appearing in the form of ghost. If we go far back we can see men as sacrificing to the spirits of their ancestors. Herbert Spencer believed this to be the most primitive form of religion. The fear of the dead who have passed beyond the control of living was the motive which led to the observance of religious rites.

But we do not find the worship of ghosts to be nearly as prevalent among the lower peoples as Spencer imagined,

~~~~~  
and it certainly cannot be maintained that ancestor-worship is primitive in character than the worship of the spirits of natural objects.

Totemism as the Simplest and most Primitive Religion

Totemism is considered by the anthropologist as the most simplest and primitive form of religion. The 'totem' is a species of animal or plant, or a class of inanimate objects with which a social group comes to an intimate relationship or friendship or kinship. The totem is not exactly a God, but a cognate being and one to be

respected. Therefore a totem is not used for common purposes other than secret occasion. It is always a species and never an individual, animal or plant. This concept was developed by W. Robertson Smith" in 1996. Jevons maintain that totemism is "the most primitive form of society". Other tribes have totems which yet are in no sense deities. Indeed, totemism cannot accurately be called a religion at all though it is on the border line of religion. It is a matter of social or tribal organization rather than the typical form of primitive religion.

Concept of Mana

Manashi Das
5th Semester Major

In pre-animistic period a sense of awe or terror in the presence of mysterious power which is indefinable and which is also not personal, is considered to be the origin of religion. This power is designated by the Melanesian term 'mana' which is common to a large group of languages and corresponds to what Algonquin tribes of North American call "manitou", the Iroquoian tribes 'orenda' and the Sioux 'wakonda'. The idea represented in these words is found in widely separated regions, among widely different race, and in the most diverse cultures, but we may take the Melanesian word 'mana' (First introduced into our vocabulary by Bishop Codrington in his book 'The Melanesian, 1891) as the best available term to express it in the sense of awe and terror.

~~~~~

Mana is an all-pervading supersensual power or influence that operates in unexpected ways or appears in natural objects of striking character. It is a mysterious or magical, distinguished from natural quality or potency hovering between the personal and the impersonal, but more psychical than physical in character permeating all things but often concentrated in individual persons or things, an indefinite reservoir of energy in the Universe, on which man can draw for good or evil. It is this incalculable power that manifests itself in extra ordinary things and persons and unexpected events. "All conspicuous success is a proof that man has mana... A man's power though political or social in character, is his mana... If a man has been successful in fighting it has not been his natural strength of arm, quickness of eye, or readiness of the resource that has own success but certainly man has the mana of a sprit or of a deceased warrior to empower him, conveyed in an amulet or a stone around his neck, or a tuft of leaves in his belt... or in the form of words

with which he brings supernatural assistance to his side.... A canoe will not be swift unless mana be brought to bear upon it, a wind will not catch many fish nor an arrow inflict a moral wound" (Codrington)

The toterm animal has the power or cunningness, and is sacred because it has mana and man eat the totem animal sacramentally in order to obtain mana. Innumerable other instances can be found in recent books by sociologists and anthropologists describing mana. It should be borne in mind that the word has a strong emotional atmosphere, that suggests, not only an objective power, but the emotiobal reactions of awe and wonder which are produced by it.

Pre-animistic religion is the sense of awe, mystery and wonder, in the presence of this supernatural power, diffused, yet capable of immense concentration. Dr. Marett further suggests that the two categories 'mana' and 'taboo' taken together give the clue to rudimentary pre animistic religion. "Science, then, may adopt, mana as a

~~~~~  
general category to designate the positive aspect of the super natural or whatever we are to call that order of miraculous happenings, which, for the concrete experience if not usually for the abstract thought of the savage, is marked off perceptibly from the order of ordinary happenings. Taboo on the other hand, may serve to designate its negative aspect, i.e. to say, negatively, the super natural is taboo, not to be lightly

approached, because, positively, it is mana, instinct with power above the ordinary."

We see that, as we anticipated, the answer of anthropology to the question of the origin of religion involves psychology i.e., it takes into, as more significant than more outward facts and customs and reactions which the phenomena of Nature elicited.

সম্ভাসবাদ

পঙ্কজী দাস

পঞ্চম যাদ্ৰাসিক মেজৰ

ভূমিকা

Introduction

সম্ভাসবাদৰ অন্তৰালত এক দীঘলীয়া ইতিহাস আছে। সমাজ জীৱনৰ আৰম্ভণিৰ পৰা বৰ্তমান কাললৈ সম্ভাসবাদে নানাৰূপত মানুহৰ সামাজিক জীৱন প্ৰক্ৰিয়া আতংকপ্ৰস্তু কৰি মানুহৰ মনত অনাকাংক্ষিত ভয়ৰ অনুভূতি সৃষ্টি কৰি আহিছে। সম্ভাসবাদে ভয় আৰু আতংকত জীৱন নিৰ্বাহ কৰিবলৈ মানুহক বাধ্য কৰাই আহিছে। সামাজিক জীৱন প্ৰক্ৰিয়াৰ পৰিবৰ্তনৰ বাবে, শাসন প্ৰক্ৰিয়াৰ পৰিবৰ্তনৰ বাবে, সমাজত নতুন ৰাজনৈতিক শক্তিৰ উত্থান প্ৰক্ৰিয়াক গতিশীল কৰি তোলাৰ বাবে, পৰৰাজ্য দখল কৰি সাম্ৰাজ্যৰ পৰিসৰ বহল কৰি তোলাৰ বাবে, শোষণ নিপীড়ণৰ পৰা শ্ৰমিক শ্ৰেণীক মুক্ত কৰাৰ বাবে, গণতান্ত্ৰিক শাসন প্ৰণালী প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ বাবে, ঔপনিবেশিক শাসন-শোষণৰ পৰা জাতীয় জীৱন প্ৰক্ৰিয়াক মুক্ত কৰাৰ বাবে অতীতত সম্ভাসবাদৰ আশ্ৰয় লৈ বিপ্লৱী শক্তিয়ে নিজৰ লক্ষ্যত উপনীত হোৱাৰ প্ৰচেষ্টা

চলাইছিল। সমগ্ৰ পৃথিৱী জুৰি ভিন্ন প্ৰান্তত নানা প্ৰকাৰে সন্ত্ৰাসবাদৰ প্ৰভাৱ অনুভূত হোৱাৰ পিছতো ৰাষ্ট্ৰৰ প্ৰশাসকসকলে সন্ত্ৰাসবাদ নিৰ্মূলৰ বাবে দূৰদৰ্শী পদক্ষেপ লোৱা যেন অনুমান নহয়।

অতীতত পৃথিৱীৰ সমগ্ৰ অংশতে ঔপনিবেশিক শাসনৰ প্ৰভাৱ শক্তিশালী কৰি তোলা ব্ৰিটিছ শক্তি আৰু পুঁজিবাদৰ অভিভাৱক স্বৰূপ আমেৰিকাৰ দ্বাৰা নানা ধৰণৰ প্ৰতিবিপ্লৱী কাৰ্যকলাপ বঢ়াই তোলা হৈছিল। ইউৰোপৰ প্ৰায় বোৰ সামাজিক ক্ষেত্ৰত যিবোৰ বিপ্লৱী তথা প্ৰতিবিপ্লৱী কাৰ্যকলাপ সংঘটিত হৈছিল তেনে কাৰ্যকলাপবোৰৰ লগত কম বেছি পৰিমাণে ব্ৰিটিছ সাম্ৰাজ্যবাদী শক্তি জড়িত আছিল। কিন্তু দ্বিতীয় বিশ্বযুদ্ধৰ পিছত ব্ৰিটিছ সাম্ৰাজ্যৰ অস্তিত্ব ক্ৰমে অৱনমিত হৈ আহে। প্ৰায়বোৰ পৰাধীন ৰাষ্ট্ৰই স্বাধীনতা লাভ কৰে। এনে অৱস্থাত মাৰ্কিন সাম্ৰাজ্যবাদে নতুন ৰূপত নিজৰ স্থিতি দৃঢ় কৰি লয়। নব্বৈৰ দশকত সাম্ৰাজ্যবাদ আৰু সাম্যবাদৰ পিতৃ স্বৰূপ পূৰ্বৰ ছোভিয়েট ৰাছিয়াৰ পতনৰ পিছত মাৰ্কিন সাম্ৰাজ্যবাদী শক্তি প্ৰতিদ্বন্দ্বীবিহীন শক্তি হিচাপে আধিপত্য বিস্তাৰত লাগি যায়।

২০০১ চনৰ ১১ ছেপ্তেম্বৰ তাৰিখে আমেৰিকাৰ বিশ্ব বাণিজ্য কেন্দ্ৰ আৰু পেণ্টাগনত অল কায়াদাই চলোৱা সন্ত্ৰাসবাদী আক্ৰমণৰ পিছত লণ্ডনৰ বিস্ফোৰণ আছিল অন্যতমভাৱে ভয়ংকৰ সন্ত্ৰাসবাদী আক্ৰমণ। এনে আক্ৰমণৰ বেহৰূপ দেখি সন্মিলনত উপস্থিত বিশ্ব নেতৃবৰ্গ স্তম্ভিত আৰু শংকিত হৈ পৰে। অল কায়াদা আৰু তেওঁলোকৰ লগত মিলি থকা উগ্ৰপন্থী সংগঠনসমূহে ইণ্ডোনেছিয়া, কেনিয়া, মৰক্কো, ছৌডি আৰব, তুৰ্কী আৰু স্পেইন আদি দেশতো নানা ধৰণৰ বিস্ফোৰণ ঘটাই আহিছে। ১৯৯৮ চনত পূব

আফ্ৰিকাত দুখন দেশৰ দুটা মাৰ্কিন দূতাবাসত হোৱা আক্ৰমণৰ পৰা আৰু ১১ ছেপ্তেম্বৰৰ আক্ৰমণ আৰু ২০০১ চনৰ চাৰিখন বিমান অপহৰণৰ ঘটনাৰ লগত লণ্ডন বিস্ফোৰণৰ সাদৃশ্য বিচাৰি পাইছিল বিশেষজ্ঞসকলে। ২০০৪ চনৰ ১১ মাৰ্চত মাদ্ৰিদত ৰেলত বিস্ফোৰণ ঘটোৱা হৈছিল। এনে বোমা ৰখা হৈছিল স্পৰ্টছ বেগত। দহটাকৈ ভয়ানক বিস্ফোৰণ হোৱাত প্ৰায় ১৯১ জনতকৈ অধিক লোকে প্ৰাণ হেৰুৱাইছিল। চাৰিওফালে হাহাকাৰৰ সৃষ্টি হৈছিল। এনে আক্ৰমণৰ বলি হৈছিল শিশু, বৃদ্ধ, চিন্তাশীল লোক, আৰ্মিৰ লোক, সমাজসেৱক, ৰাজনীতিবিদ, শিক্ষক-কৰ্মচাৰী আদি সকলো। সমগ্ৰ পৃথিৱী বৰ্তমান কালত শংকিত হৈছে সন্ত্ৰাসবাদৰ বিভীষিকা দেখি। মানুহৰ জীৱন, সমাজ, সভ্যতাৰ ভৱিষ্যতৰ স্থায়িত্ব আৰু নিৰাপত্তাৰ সন্মুখত সন্ত্ৰাসবাদে ভাবুকিৰ সৃষ্টি কৰিছে। সমাজতত্ত্ববিদ, সামাজিক দাৰ্শনিক আৰু চিন্তাশীল লোকসকলে সন্ত্ৰাসবাদৰ উৎপত্তি, সংজ্ঞা, বিশেষত্ব, কাৰণ, সামাজিক প্ৰেক্ষাপটত ইয়াৰ প্ৰভাৱ আদি নানা দিশৰ প্ৰণালীবদ্ধ বিচাৰ বিশ্লেষণ আগবঢ়াই সমাজ আৰু সভ্যতাৰ নিৰাপত্তাৰ বাবে ইয়াক ৰোধ কৰাৰো উপায় আঙুলিনিয়াই দিছে। এনে দিশসমূহ গভীৰভাৱে বিচাৰ বিশ্লেষণ কৰাটো সকলো লোকৰে বিশেষ দায়িত্ব হিচাপেও পৰিগণিত হৈছে।

সন্ত্ৰাসবাদীসকলৰ শ্ৰেণীবিভাজন (Classification Of Terrorists)

সন্ত্ৰাসবাদীসকলৰ শ্ৰেণীবিভাজন প্ৰক্ৰিয়া বৰ সহজ নহয়। সাংগঠনিক কাম-কাজৰ প্ৰক্ৰিয়া, লক্ষ্য, উদ্দেশ্য, ৰাজনৈতিক আদৰ্শ আদি অনুধাবন কৰি সন্ত্ৰাসবাদীসকলক বিশেষ কেইটামান শ্ৰেণীৰ অন্তৰ্ভুক্ত কৰাৰ বাবে সমাজবিজ্ঞানী, সামাজিক দাৰ্শনিক আৰু

চিন্তাবিদসকলে প্রচেষ্টা চলোৱা দেখা যায়। প'উল উইলকিনচিন (Paul Wilkinson)ৰ মতে সন্ত্ৰাসবাদীসকলক মূলতঃ তলত দিয়া শ্ৰেণীত বিভাজিত কৰিব পাৰি-

জাতীয়তাবাদী অথবা স্বজাতি সন্ত্ৰাসবাদী মতবাদ সম্পৰ্কীয় সন্ত্ৰাসবাদী, ধৰ্মীয় উন্মত্ততা, বিশেষ বিষয়ত উন্মত্ততা, ৰাষ্ট্ৰৰ দ্বাৰা সমৰ্থিত সন্ত্ৰাসবাদী।

সন্ত্ৰাসবাদৰ আশ্ৰয়ত যিসকল লোকে ৰাজনৈতিক স্বায়ত্ব শাসন আৰু মুক্তি বিচাৰে, সাধাৰণতে তেওঁলোককে জাতীয়তাবাদী অথবা স্বজাতি সন্ত্ৰাসবাদী আখ্যা দিয়া হয়।

যিসকল লোকে সন্ত্ৰাসবাদৰ আশ্ৰয়ত সমাজ জীৱনত প্ৰচলিত হৈ থকা ৰাজনৈতিক, অৰ্থনৈতিক আৰু সামাজিক সংহিতা বা নিয়মাবলীৰ সামগ্ৰিক পদ্ধতি আৰু প্ৰকৃতিৰ পৰিৱৰ্তনকৰিব বিচাৰে তেওঁলোককে মতবাদ সম্পৰ্কীয় সন্ত্ৰাসবাদী বুলি জনা যায়।

যিসকল লোকে সন্ত্ৰাসবাদৰ আশ্ৰয়ত প্ৰচলিত ধৰ্মীয় অনুক্ৰমত তেওঁলোকৰ দৃষ্টিত চলি থকা নীতিহীন আৰু অমংগলজনক কথা বতৰাৰ পৰিৱৰ্তন বিচাৰি সেইবোৰ মানি লবলৈ অস্বীকাৰ কৰে আৰু নতুন ধৰ্মীয় অনুক্ৰম প্ৰৱৰ্তন কৰিবলৈ বিচাৰে তেনে লোকসকলকে ধৰ্মীয় উন্মাদ লোক হিচাপে আখ্য দিয়া হয়।

যিসকল লোকে সন্ত্ৰাসবাদৰ আশ্ৰয়ত সমাজ জীৱনত প্ৰচলিত কোনো বিশেষ সামাজিক বিষয়ৰ পৰিৱৰ্তনৰ আশা কৰি উন্মত্ততা প্ৰকাশ কৰে তেনে লোক সকলকে বিশেষ দিশত উন্মাদ লোক বুলি কোৱা হয়। এনে দিশৰ উদাহৰণ হিচাপে নাৰীৰ সম অধিকাৰৰ বাবে যুঁজ দিয়া, জনজাতিসকলৰ আত্মনিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে যুঁজ দিয়া, বড়োসকলৰ সামাজিক মুক্তিৰ বাবে যুঁজ দিয়া সন্ত্ৰাসবাদৰ লগত যুক্ত সংগঠন ইত্যাদিলৈ আঙুলিয়াব পাৰি।

বিপ্লৱী কাৰ্যকলাপ দমন কৰাৰ নামত অথবা সন্ত্ৰাসবাদী কাৰ্যকলাপ দমনৰ নামত ৰাষ্ট্ৰৰ ৰাজনৈতিক প্ৰক্ৰিয়াৰ অংশ হিচাপে যেতিয়া দমনমূলক কাৰ্যকলাপক নীতি হিচাপে গ্ৰহণ কৰা হয় আৰু সামাজিক জীৱন প্ৰক্ৰিয়াত তেনে ৰাজনৈতিক নীতিৰ দ্বাৰা ভয় আৰু সন্ত্ৰাসৰ অনুভূতি সৃষ্টি হয় তেতিয়া তেনে ৰাজনৈতিক প্ৰক্ৰিয়াক ৰাষ্ট্ৰৰ দ্বাৰা সমৰ্থিত সন্ত্ৰাসবাদ হিচাপে আখ্যা দিয়া হয়। বিপ্লৱী ইতিহাসত বিপ্লৱ দমন কৰাৰ নামত, সন্ত্ৰাসবাদ দমন কৰাৰ নামত অতীতৰ পৰা এনে সন্ত্ৰাসবাদী অথবা প্ৰতিবিপ্লৱী কাৰ্যকলাপৰ নীতিক ৰাষ্ট্ৰৰ ৰাজনৈতিক প্ৰক্ৰিয়াৰ নীতি হিচাপে বিভিন্ন ৰাষ্ট্ৰই গ্ৰহণ কৰা দেখা গৈছে। অৱশ্যে কেতিয়াবা কেতিয়াবা ৰাষ্ট্ৰীয় স্বাৰ্থক ৰক্ষণাবেক্ষণ দিয়াৰ বাবে ৰাষ্ট্ৰই নিজেই সন্ত্ৰাসবাদী কাৰ্যকলাপক উৎসাহিত কৰা দেখা যায়। এনে সন্ত্ৰাসবাদৰ অন্তৰালত পাকিস্তানৰ ৰাজনৈতিক শাসন প্ৰণালীৰ সমৰ্থন থকা কথাটো সকলোৱে জানে। গতিকে এনে সন্ত্ৰাসবাদ ৰাষ্ট্ৰৰ দ্বাৰা সমৰ্থিত সন্ত্ৰাসবাদৰ বিশেষ উদাহৰণ হিচাপে গণ্য কৰিব পাৰি।

সন্ত্ৰাসবাদৰ বৈশিষ্ট্য (Characteristics of Terrorism)

সন্ত্ৰাসবাদৰ বৈশিষ্ট্য নিৰ্ণয় কৰা কাৰ্য কঠিন। সাধাৰণতে সন্ত্ৰাসবাদৰ পৃষ্ঠপোষক আৰু অংশীদাৰসকলে সন্ত্ৰাস, ভয়, নিৰাপত্তাহীন, নীতি নিয়ম বহিৰ্ভূত সামাজিক পৰিৱেশ এটা সৃষ্টি কৰি নিজৰ লক্ষ্য সাধনৰ বাবে কাম কাজ চলাই যায়। সন্ত্ৰাসবাদৰ মূল বিশেষত্ব হৈছে ভয় আৰু সন্ত্ৰাস মূলক কাম কাজ বঢ়াই তুলি সামাজিক কামকো খেলিমেলিজনক কৰি তোলা। সামাজিক শাসন প্ৰণালী আৰু গাঁথনিটো দুৰ্বল কৰিবলৈ, জনসাধাৰণ আৰু শাসকসকলক নিৰাশ কৰিবলৈ, ভয় দেখুওৱাবলৈ, আইনৰ শাসন ব্যৱস্থা অচল কৰিবলৈ আৰু

শাসনযন্ত্ৰৰ লগত জড়িত লোক সকলৰ বিনাশ ঘটাবলৈ
সম্ভাসবাদীসকলে নানা ধৰণৰ ভয়ানক, হিংসাত্মক তথা
কুটামূলক কাৰ্যকলাপত লিপ্ত হয়। সমাজবিজ্ঞানী,
সামাজিক দাৰ্শনিক আৰু চিন্তাবিদসকলৰ দৃষ্টিভংগীত
সম্ভাসবাদৰ সাধাৰণ বৈশিষ্ট্যবোৰ হ'ল-

(ক) সম্ভাসবাদে মূলত সম্প্ৰদায় অথবা সমাজ নতুবা
ৰাষ্ট্ৰৰ বিপক্ষে থিয় দিয়ে।

(খ) সম্ভাসবাদৰ একো একোটা ৰাজনৈতিক উদ্দেশ্য
থাকে।

(গ) সম্ভাসবাদে সমাজ অথবা ৰাষ্ট্ৰৰ বিধিবিধান অস্বীকাৰ
কৰে। গতিকে সম্ভাসবাদক অবৈধ আৰু বেআইনী হিচাপে
অভিহিত কৰা হয়।

(ঘ) সম্ভাসবাদে ভয়ৰ সঞ্চাক কৰাটোকে লক্ষ্য হিচাপে
লয়। বলপূৰ্বক নিজৰ শাসন ব্যৱস্থা সজীৱ কৰি তোলা
অথবা সমাজক দমন কৰাৰ বাবে বলি হিচাপে লক্ষ্য কৰি
লোৱা ব্যক্তি বা ঘটনাৰ জৰিয়তে সামগ্ৰিক সমাজ
ব্যৱস্থাতে ভয় আৰু আতংকৰ পৰিৱেশ সৃষ্টি কৰাৰ বাবে
সম্ভাসবাদে লক্ষ্য স্থিৰ কৰি লয়।

(ঙ) অনাকাঙ্ক্ষিত ভয় আৰু আতংকময় পৰিৱেশ সৃষ্টি
কৰি সম্ভাসবাদে জনসাধাৰণৰ মাজত দুৰ্বলতা আৰু
অসহায় সূচক অনুভূতিৰ সৃষ্টি কৰে।

(চ) সামাজিক জীৱন প্ৰক্ৰিয়াত বিচাৰ বিবেচনামূলক

চিন্তা চৰ্চাৰ বিকাশ আৰু প্ৰকাশত শক্তিশালী
প্ৰতিবেদকতাৰ সৃষ্টি কৰে সম্ভাসবাদে।

(ছ) সম্ভাসবাদে বিবাদ, যুঁজ, হিংসা-বিদ্বেষমূলক
পৰিৱেশলৈ সমাজক আগুৱাই নিয়ে। মানুহৰ মনত ভয়,
শংকাৰ সৃষ্টি কৰি বিবেকবান লোকসকলক ভয়াতুৰ আৰু
পলায়নবাদী কৰি তোলে। সাহসী আৰু যুক্তিপূৰ্ণ বিচাৰ
বিবেচনাৰে চিন্তা চৰ্চা প্ৰকাশ কৰিব পৰা লোকসকলক
বাকবদ্ধ কৰি তোলে। সমাজে সৎ, সাহসী, নিষ্ঠাবান
লোকসকলৰ উপস্থিতিৰ অভিত্ব পাহৰি যাবলৈ বাধ্য হৈ
পৰে।

(জ) সম্ভাসবাদীসকলে জথে মথে অথবা
উদ্দেশ্যহীনভাৱে বলিসকলক লক্ষ্য কৰি লয়। গতিকে
উৎপীড়নৰ ক্ষেত্ৰত সম্ভাসবাদে স্বেচ্ছাচাৰিতাক উৎসাহিত
কৰে।

সম্ভাসবাদীসকলে নিজৰ লক্ষ্য আৰু উদ্দেশ্য
বাস্তৱায়িত কৰি তোলাৰ বাবে সম্ভাসৰ আশ্ৰয়তে সকলো
কাৰ্য সাধন কৰিবলৈ বিচাৰে। সম্ভাসবাদীসকলে নিজৰ
কাৰ্যকলাপৰ পথ প্ৰদৰ্শক হিচাপে বিপ্লৱী আন্দোলনৰ
নেতাসকলৰ জীৱন দৰ্শন অনুসৰণ কৰা দেখা যায়।
গতিকে এওঁলোকৰ কাৰ্যকলাপত কোনো দৰ্শন নাইবুলি
কব নোৱাৰি।

পাৰমেনিডিচৰ সত্তা

চন্দামিতা বাভা

পঞ্চম বাৰ্ষিক মেজৰ

পাৰমেনিডিচৰ সত্তা বা Being সম্বন্ধীয় মতবাদ গ্ৰীক দৰ্শনৰ ইতিহাসত এটা অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ মতবাদ। পাৰমেনিডিচৰ এই সত্তা সম্বন্ধীয় মতবাদৰ মূল বক্তব্য হ'ল "Only Being is not being and can not be thought" অৰ্থাৎ কেৱল সত্তা আছে অসত্তা নাই আৰু অসত্তাৰ কথাও চিন্তাও কৰিব নোৱাৰি।" পাৰমেনিডিচৰ মতে সত্তা এক, চিৰস্থায়ী, অপৰিবৰ্তনীয়, অবিনশ্বৰ। জগতৰ সকলোবোৰ চিৰপৰিবৰ্তনশীল - হেৰাক্লিটাচৰ এই ধাৰণা ব্ৰহ্ম আৰু আবাস্তৱ। যি বস্তু স্ববিৰোধযুক্ত আৰু এনে স্ববিৰোধী যিকোনো ধাৰণাই অসম্ভৱ। গতিকে এটা মাত্ৰ সত্তা আছে যি সকলো প্ৰকাৰৰ ধাৰণা জেনোচফেনিচৰ "All is one" ক পুনৰ প্ৰতিষ্ঠিত কৰাৰ এক অভিনৱ প্ৰচেষ্টা।

এই বিশ্বজগজ পৰিবৰ্তনৰ জগত ইয়াত সকলো বস্তুৰে উৎপত্তি আৰু ধ্বংস হয়। এই জগতত কোনো বস্তুৱেই স্থায়ী নহয়- এটা মুহূৰ্তত বস্তুবোৰ আছে আৰু পিছ মুহূৰ্তত বস্তুবোৰ নাইকিয়া হয়। গতিকে বস্তুবোৰক আছে বুলিও কব পাৰি নাই বুলিও

কব পাৰি। হেৰাক্লিটাচৰ মতে, এই 'আছে' আৰু 'নাই' হ'ল পৰিবৰ্তনৰ তাৎপৰ্য। কিন্তু পাৰমেনিডিচৰ মতে এটা বস্তু একে সময়তে আছে (অস্তিত্ব) আৰু 'নাই' (অনস্তিত্ব) হ'ব নোৱাৰে। হয় বস্তুটো আছে হ'ব লাগিব হয় 'নাই' হ'ব লাগিব। সেইকাৰণে পাৰমেনিডিচে এই অনন্ত পৰিবৰ্তনশীল জগতত এটা নিত্য অপৰিবৰ্তনীয় সত্তাৰ সন্ধান কৰিছে। অনিত্যৰ মাজত নিত্য, পৰিবৰ্তনশীল অস্থায়ী বস্তুৰ মাজত এটা অপৰিবৰ্তনীয় স্থায়ী সত্তা বিচাৰি উলিয়াটো আছিল পাৰমেনিডিচৰ উদ্দেশ্য। এইদৰে পাৰমেনিডিচৰ দৰ্শনতআৰম্ভ হ'ল সত্তা অসত্তাৰ দ্বন্দ্ব, আৰু অৱশেষত সত্তাৰ জয়লাভ হ'ল আৰু অসত্তাক ভ্ৰম, অলীক আৰু অৱভাস বুলি পৰিত্যাগ কৰা হ'ল। পাৰমেনিডিচৰ মতনুসাৰে সত্তা যথার্থ বা সৎ আৰু অসত্তা অসৎ বা অবাস্তৱ। সত্তা হ'ল জগতৰ প্ৰাথমিক তত্ত্ব যাৰ পৰা সমগ্ৰ বিশ্বজগতৰ উৎপত্তি হৈছে।

পাৰমেনিডিচে সত্তাক নঞৰ্থকভাৱে বাখ্যা কৰিছে। এই নঞৰ্থক বাখ্যা অনুসৰি সত্তাৰ পৰিবৰ্তন নাই, সত্তা সম্পূৰ্ণৰূপে আদি আৰু অন্তহীন। সত্তাৰ আৰম্ভণি আৰু বিনাশ নাই। সত্তাৰ আৰম্ভণি আছে বুলি ক'লে আমি বুজিব লাগিব যে সত্তা হয় সত্তাৰ পৰা নহ'লে অসত্তাৰ পৰা উৎপত্তি হৈছে। আমি জানোঁ যে "Ex nihilo nihil fit"। গতিকে সত্তা অসত্তাৰ পৰা উৎপত্তি হব নোৱাৰে। আকৌ, সত্তা সত্তাৰ পৰা উৎপত্তি হোৱাৰ অৰ্থ হব সত্তা আগতেই আছিল - গতিকে ই সত্তাৰ আৰম্ভণি নুবুজায়। ইয়াৰ উপৰি, আমি সত্তাক আছিল, আছে বা থাকিব বুলিও ক'ব নোৱাৰে - কাৰণ

সত্তা অতীত বৰ্তমান আৰু ভবিষ্যত বহিত। বৰং ই কালাতীতভাৱে নিত্যবিদ্যমান।

পাৰমেনিডিচৰ মতে সত্তা অবিভক্ত আৰু অবিভাজ্য। কোনো বস্তুক বিভাজন বা ভাগ কৰিবলৈ হলে অন্য এটা বস্তুৰ প্ৰয়োজন হয়। কিন্তু সত্তা যিহেতু এক, গতিকে সত্তাক বিভাজিত কৰিবলৈ আন কোনো বস্তু নাই। কেৱল সত্তাই আছে, সত্তাৰ বাহিৰে অসত্তা নামৰ কোনো অদ্বিতীয়। সত্তা গতিহীন আৰু অব্যাহত। কাৰণ গতি আৰু ব্যাঘাত ভৱন বা পৰিবৰ্তনৰেই ৰূপ আৰু সকলো প্ৰকাৰৰ পৰিবৰ্তন সত্তাৰ বহিৰ্ভূত। তদুপৰি সত্তাৰ গতি আৰু পৰিবৰ্তনৰ বাবে কোনো শূন্য দেশো নাই। সত্তা স্বয়ম্ভু সত্তা নিজে নিজেই অস্তিত্বশীল - ই নিজৰ অস্তিত্বৰ বাবে আন কাৰো ওপৰত নিৰ্ভৰ নকৰে। ই নিজৰ মাজতেই বিলীন হৈ যায়। সত্তা অবিচল, স্থিৰ আৰু চিন্তা এক আৰু অস্তিত্ব নাই আৰু যাৰ অস্তিত্ব নাই সেই সম্পৰ্কে চিন্তাও সম্ভৱ নহয়। গতিকে চিন্তা আৰু সত্তা এক আৰু অভেদ্য। মুঠতে চিন্তা আৰু সত্তা এক আৰু অভেদ্য। মুঠতে পাৰমেনিডিচৰ মতানুসাৰে সত্তাৰ কোনো সদৰ্থক স্বৰূপ নাই - সত্তাক 'এইটো' বা 'সেইটো' গুণ আছে বুলি কব নোৱাৰি। সত্তাক 'ইয়াত' বা 'তাত', এতিয়া বা 'তেতিয়া বুলিও কব নোৱাৰি। সত্তা কেৱল আছে আৰু 'অস্তিত্বই সত্তাৰল একমাত্ৰ লক্ষণ।

গতিকে পাৰমেনিডিচৰ সত্তাৰ স্বৰূপ সম্বন্ধে আগবঢ়ো মতবাদ অনুসৰি সত্তা হ'ল এক, অদ্বিতীয়, গতিশীল আৰু অপৰিবৰ্তনীয় পাৰমিনাডিচৰ সত্যপথ আছিল এক কালহীন, নিসমনাস্থক যৌগিক শৃংখল (Tireless service of logical deductions)

গান্ধীৰ জীৱন আৰু কৰ্ম

দীপশিক্ষা কুমাৰ
প্ৰথম বাম্বাসিক মেজৰ

আৰম্ভণি : পৃথিৱীৰ বুৰঞ্জীত যিবোৰ মানুহে এক নিজস্ব বৈশিষ্ট্যৰ বাবে সদায় চিৰস্মৰণীয় আৰু চিৰউজ্জল হৈ আছে। তেওঁলোকৰ ভিতৰত আমাৰ জাতিৰ পিতা মহাত্মা গান্ধীও এজন। অৰ্ধনগ্ন ফকীৰ, সত্যৰ পূজাৰী গান্ধীজীয়ে মন্ত্ৰ অবিহনে, বিনা ৰক্তপাতে ভাৰত মাতাক অহিংসা নীতিৰে মুক্ত কৰি পৃথিৱীৰ ইতিহাসত এটি যুগমীয়া সূচনা কৰি থৈ। তাল, তৰোৱাল, বন্দুক-বাৰুদ আদি অস্ত্ৰ-শস্ত্ৰেৰে কৰা বিপ্লৱতকৈ মানুহৰ অন্তৰত ঘটা সৰ্বোত্তম ভাৱনাৰ বিপ্লৱত একান্ত বিশ্বাসী মহামানৱ মহাত্মা গান্ধী বিশ্বৰ নিপিড়িত, নিষ্পেষিত, শোষিত, বঞ্চিত মানুহৰ বাবে এক বলিষ্ঠতৰ কণ্ঠস্বৰ। বিশ্বৰ অহিংস মাৰাত্মক অস্ত্ৰত পৰিনত কৰি নীৰৱ বিপ্লৱ সু সম্পন্ন কৰা বীৰবৰ এজনাই আৰু সেইজনাই হ'ল মহামানৱ মহাত্মা গান্ধী।

জন্ম:- বিশ্বৰ শান্তি প্ৰয়াসী মানৱ মহাত্মা গান্ধীৰ জন্ম হয় ১৮৬৮ চনৰ ২ অক্টোবৰত গুজৰাটৰ পোৰবন্দৰ নামৰ ঠাইত। তেওঁৰ সম্পূৰ্ণ নাম আছিল মোহনদাস কৰমচাঁদ গান্ধী। তেওঁৰ মাকৰ নাম আছিল পুতুলীবাঈ আৰু দেউতাকৰ নাম আছিল কৰমচাঁদ গান্ধী। তেওঁ ১৩ বছৰ বয়সতে কস্তুৰীবাঈক বিয়া কৰায়। গান্ধীৰ পৰিয়ালটো

আছিল এটা নৈষ্ঠিক বৈষ্ণৱধৰ্মী পৰিয়াল। বাল্যকালৰ পৰাই তেওঁ পিতৃ-মাতৃৰ পৰা সত্য, ন্যায়, ক্ষমা, দয়া, অহিংসা আদি মানৱীয় সজ গুণসমূহ ঘৰতে অনুশীলন কৰাৰ সুবিধা পাইছিল। তেওঁ ভাৰতৰ জাগ্ৰত পুৰুষসকলৰ কৰ্মপ্ৰেৰণাৰ এক চিৰন্তন প্ৰতীক আছিল।

শিক্ষা :- গান্ধীজীয়ে পোৰবন্দৰত প্ৰাথমিক শিক্ষা শেষ কৰি ৰাজকোটৰ উচ্চ বিদ্যালয়ত ভৰ্তি হয়। ছাত্ৰ হিচাপে তেওঁ বৰ কৃতি ছাত্ৰ নাছিল। তেওঁৰ আখৰো ভাল নাছিল। তেওঁলাজকুৰীয়া স্বভাৱৰ ছাত্ৰ আছিল। শিক্ষকৰ প্ৰতি তেওঁৰ শ্ৰদ্ধা আছিল অসীম। কলেজীয়া অৱস্থাতে শিক্ষা অসমাপ্ত কৰি নানা বাধা বিধিনি অতিক্ৰম কৰি ১৮৮৭ চনত তেওঁ ব্যাৰিষ্টাৰী পঢ়িবলৈ যায়। বিলাতত নানা প্ৰলোভনক জয় কৰি ১৮৯১ চনত ব্যাৰিষ্টাৰী পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হৈ তেওঁ স্বদেশলৈ উভতি আহে। বিলাতত থকা কালছোৱাত তেওঁ মাছ-মাংস খোৱা নাছিল।

গান্ধীজীৰ আদৰ্শ :- তেওঁ এজন বিখ্যাত আইনজ্ঞ হৈয়ো তেওঁ মন অশান্ত আছিল। ভাৰতীয় সকলৰ দুখ দুৰ্দশা আৰু ইংৰাজে কৰা অন্যায় অত্যাচাৰ, অস্পৃশ্যতা আদি তেওঁ সহ্য কৰিব পৰা নাছিল। নিজ দেশৰ প্ৰতি থকা অগাধ প্ৰেমৰ বাবে তেওঁ ব্ৰিটিছৰ সন্মুখত আঠু লোৱা নাছিল তেওঁৰ মূলমন্ত্ৰ আছিল অহিংসাই পৰম ধৰ্ম। তেওঁ আছিল অহিংসা নীতিৰ পূজাৰী। গান্ধীৰ দৰ্শনৰ মূলচিহ্ন আছিল চকু, কান আৰু মুখত হাত দি থকা তিনিটা বান্দৰ, তেওঁৰ ক্ষেত্ৰত নিজ ভালেই জগত ভাল কথাষাৰ প্ৰযোজ্য। তেওঁ আমাক এৰি থৈ যোৱা এশটা বছৰ পাৰ নহওঁতেই সমাজৰ গান্ধীজীৰ আদৰ্শৰ এক বিপৰীত চিত্ৰতে অংকিত হৈছে।

সামাজিক জীৱন :- গান্ধীজীৰ সপোন আছিল হিন্দু-মুছলমান তথা সকলো মানুহৰ ঐক্যৰে ঐকবদ্ধ

এখন ৰামৰাজ্য স্বৰূপ স্বাধীন ভাৰত গঢ়াৰ। গান্ধীজীয়ে কেতিয়াও বৰ্তমানৰ দৰে এখন স্বাধীন ভাৰত গঢ়াৰ কল্পনা কৰা নাছিল। গ্ৰাম্য স্বৰাজৰ জড়িয়তে এখন ৰামৰাজ্য প্ৰতিষ্ঠা কৰাটোৱে আছিল অহিংসা নীতিৰ মূল লক্ষ্য। কিন্তু জীৱশ্ৰেষ্ঠ বুলি ভবা মানুহ জাতিটোৱে গান্ধীজীৰ স্বাধীনতাৰ সপোনক ভৰিৰে গচকি চুৰমাৰ কৰি পেলাইছে। আজি আমি দেখিবলৈ পাওঁ চহৰে নগৰে অলিয়ে গলিয়ে নানা ধৰণৰ চিকিৎসালয়ৰ শাৰী কিন্তু বৰ্তমানৰ গ্ৰাম্য খণ্ডৰ চিকিৎসালয় আৰু চিকিৎসকৰ অভাৱ। বিজ্ঞান প্ৰযুক্তি বিদ্যাৰ দিনটো দুখীয়া শ্ৰেণীটো বাৰুকৈয়ে পিছপৰি আছে।

বিদেশী বস্ত্ৰ বৰ্জন কৰা এইখন ভাৰতবৰ্ষৰ বৰ্তমান দেখা যায় হেজাৰ হেজাৰ বিদেশী সামগ্ৰীৰ কলা ব্যৱসায়। যিদেশৰ শিপিনীক গান্ধীয়ে কৈছিল, “অসমৰ শিপিনীয়ে তাতশালিত সপোন ৰচিব পাৰে” সেই দেশ আজি পশ্চিমীয়া অৰ্ধনগ্ন সাজপাৰেৰে ভৰি পৰিছে।

ধৰ্ষণ, লুণ্ঠন, হত্যা, চুৰি আদিৰে জৰ্জৰিত ভাতৰবৰ্ষত ৰক্ষাকেই ভক্ষক হৈ সাধাৰণ জনতাক ভুলুণ্ঠিত কৰিব ধৰিছে। এনে এটা সময়ত গান্ধীজীৰ সপোনৰ ৰামৰাজ্যৰ প্ৰাসংগিকতা কিমান আছে বাৰু? গান্ধীজীৰ বাঞ্চা আছিল সমাজত যাতে ভেদাভেদ নাথাকে, অসমতা নাথাকে। তেওঁ আছিল শ্ৰমিকৰ পিতৃ পথ-প্ৰদৰ্শক আৰু বন্ধুস্বৰূপ।

ৰাজনৈতিক জীৱন :- ১৮৯৩ চনত গান্ধীৰ জীৱনৰ গতি আনফালে ঢাল খালে। সেই চনতে তেওঁ ভাৰতীয় কোম্পানী এটাৰ মোৰ্কদমাৰ দায়িত্ব লৈ দক্ষিণ আফ্ৰিকালৈ যায়। তাত থকা শ্বেতাংগ নাটাল চৰকাৰৰ এক অন্যায় বিলৰ প্ৰতিবাদত সকলো ভাৰতীয়ই তেওঁৰ নেতৃত্বত আন্দোলন গঢ়ি তুলিলে। এই আন্দোলন আছিল অহিংস আন্দোলন। আফ্ৰিকাৰ কুখ্যাত নিৰ্মম

শ্বেতাংগ শাসকৰ সৈতে যুঁজি তেওঁ জয়ী হয়। তেওঁ বোম্বাই হাইকৰ্টত ওকালতি আৰম্ভ কৰে যদিও কৃতকাৰ্যতা লাভ কৰিব নোৱাৰিলে। কাৰণ তেওঁ মিছা কথা কব নোৱাৰে আৰু অধিক লাজকুৰীয়া। এনে সময়তে গোপাল কৃষ্ণ গোখলে আৰু দাদাভাই নৌৰজীৰ লগত তেওঁৰ পৰিচয় হয়। গান্ধীৰ ৰাজনৈতিক জীৱনত এই দুজন ব্যক্তিৰ যথেষ্ট প্ৰভাৱ পৰিছিল।

২০ বছৰ কাল দক্ষিণ আফ্ৰিকাত থাকি ১৯১৪ চনত তেওঁ স্বদেশলৈ প্ৰত্যাবৰ্তন কৰে। তেওঁৰ অহিংস নীতিৰ কথা সমগ্ৰ ভাৰততে বিয়পি পৰিছিল। তেওঁ উভতি আহিয়ে সৰব মতীৰ এখন আশ্ৰম স্থাপন কৰি দেশসেৱাত আত্মনিয়োগৰ পাতনি মেলে। ১৯১৪ চনত দ্বিতীয় বিশ্বযুদ্ধ আৰম্ভ হ'ল। তেতিয়া ব্ৰিটিছে কথা দিছিল যে “যদি ভাৰতে যুদ্ধত ব্ৰিটিছক সহায় কৰে তেন্তে ভাৰতক স্বাৱিত্ব শাসন দিয়া হ'ব”। যুদ্ধত ভাৰতে ব্ৰিটিছক সহায় কৰিলে। কিন্তু ব্ৰিটিছে তেওঁলোকৰ কথা নাৰাখিলে। এনে বিশ্বাসঘাটকতাৰ গান্ধীয়ে বহুত দুখ পালে আৰু দেশব্যাপী আন্দোলনৰ আহ্বান জনালে। সেই সময়তে জালিয়ানৱালা বাগত ব্ৰিটিছ চৰকাৰে নিৰপ্ৰজ্ঞ জনগনক পশুৰ দৰে গুলিয়াই হত্যা কৰিলে। ফলত ভাৰতৰ জনগণ জাঙুৰ খাই উঠিল আৰু গান্ধীৰ নেতৃত্বত ভাৰতবাসী স্বাধীনতা আন্দোলনত জপিয়াই পৰিল। দেশ স্বাধীন কৰিবৰ বাবে গান্ধীৰ নেতৃত্বত স্বৰাজৰ পথৰ সংগঠনৰ কাৰ্যসূচী নামৰ এক বিখ্যাত আঁচনি গ্ৰহণ কৰিলে। সাম্প্ৰদায়িক সম্প্ৰীতি, অস্পৃশ্যতা দূৰীকৰণ, মাদক দ্ৰৱ নিবাৰণ, খাদী, গ্ৰাম্য কুটীৰ শিল্প, গ্ৰাম্য জনস্বাস্থ্য, বুনিয়াদি শিক্ষা, প্ৰাপ্তবয়স্কৰ শিক্ষা আদি কৰি ১৮ টা কাৰ্যসূচী অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছিল।

১৯২০ চনত কলিকতাত বহা কংগ্ৰেছ অধিবেশনত মহাত্মা গান্ধীয়ে স্বৰাজ আন্দোলনৰ কৰ্মপন্থা

দাঙি ধৰে। ই সৰ্বসন্মতি ক্ৰমে গৃহীত হয়। ১৯৪২ চনত দেশত যেতিয়া হিন্দু মুছলমানৰ মাজত সাম্প্ৰদায়িক অশান্তিৰ সৃষ্টি হয় তেতিয়া গান্ধীজীয়ে অনশন আৰম্ভ কৰে। ১৯৩৫ চনত তেওঁ আইন অমান্য আন্দোলন আৰম্ভ কৰে। ১৯৪২ চনত স্বাধীনতা আন্দোলন কৰে চৰম সীমাত উপনীত হৈছিল। সেই চনৰে ৪ আগষ্টত বোম্বাইত বহা জাতীয় কংগ্ৰেছে ভাৰত ত্যাগৰ ধ্বনি তুলিলে। ভাৰত ত্যাগৰ এই ধ্বনিৰে কোটি কোটি ভাৰতীয় নৰ-নাৰীক জগাই তুলিলে আৰু ওলাই আহিল ব্ৰিটিছ চৰকাৰক ক্ষমতাৰ পৰা ওফৰাই হিবলৈ। ফলত তেওঁৰ হেজাৰ হেজাৰ মানুহ কেই বাবাবো কাৰাবাস খাটিবলগীয়াও হৈছিল।

‘কৰেংগে য়া মৰেংগে’ ধ্বনিৰে ব্ৰিটিছ চৰকাৰৰ সিংহাসন কঁপাই তুলিলে। তেওঁলোকে ভাৰতক স্বাধীনতা দিবলৈ বাধ্য হ'ল। ১৯৪৭ চনৰ ১৫ আগষ্টত ৰাতি ভাৰতৰ আকাশত স্বাধীনতাৰ বা বলিবলৈ ধৰিলে। দেশত আনন্দৰ সীমা নাইকিয়া হ'ল।

মৃত্যু :- ১৯৪৮ চনৰ ৩০ জানুৱাৰী তাৰিখে তেওঁ চিৰবিদায় ল'লে। সেইদিনা প্ৰাৰ্থনা সভালৈ যাওঁতে দিল্লীত এজন যুৱকে তেওঁক গুলিয়াই হত্যা কৰে। গান্ধীজী নাই কিন্তু তেওঁৰ অমৰ স্মৃতি অমৰবানীয়ে চিৰদিন ভাৰতীয় জনসাধাৰণক প্ৰেৰণা জগাই থাকিব। সত্য, অহিংসা, ব্ৰহ্মচৰ্য, অস্তেয়, অপৰিগ্ৰহ, অভয় আদি মহৎ গুণৰ অধিকাৰী হোৱা বাবে তেওঁ আছিল মহাত্মা। তেওঁৰ মতে বিলাসিতা আছিল পাপ। কাৰণ বিলাসিতাত মন দিলে পাপ প্ৰলোভিত গুণবোৰে মানুহৰ মন আকৰ্ষণ কৰি মানুহক নৈতিকতাৰ পৰা বিচলিত কৰাৰ যথেষ্ট সম্ভাৱনা থাকে। বৰ্তমান সময়ত এনে অন্যায অত্যাচাৰৰ বিৰুদ্ধে প্ৰতিবাদ কৰা দ্বিতীয়জন মহাত্মা গান্ধীৰ অতি প্ৰয়োজন।

MEDITATION AND ITS EFFECTS

Jutika Das

Former Student, Deptt. of Philosophy

Meditation is a practice by which an individual trains the mind or induces a mode of consciousness either to realize some benefit or as end in itself.

The English word 'meditation' is derived from the Latin 'meditatio' from a verb meditative, meaning to think, contemplate, ponder. The term 'meditation' refers to a broad variety of practices that includes techniques, designed to promote relaxation, build internal energy or life force and develop compassion love, patience, generosity and forgiveness.

The word 'meditation' have different meanings in different content. It has been practiced since antiquity as a component of numerous religious traditions and beliefs.

«» **Vision**

~~~~~

Meditation often involves an internal effort to self-regulate the mind. It is often used to clear the mind and ease many health-related issues, such as high blood pressure, depression and anxiety. It may be done by sitting, or in an active way. Buddhist monks involved awareness in the day to day activities as a form of mind-training. Prayer beads or other ritual objects are commonly used during meditation in order to keep track of or remind the practitioner about some aspects of the training.

follows:

Physiological benefits:

- (a) It lowers oxygen consumption
- (b) It decreases respiratory related disease
- (c) Helps in Higher skin resistance
- (d) Drop in cholestrol levels, lowers risk of cardio-vascular disease

Psychological benefits:

- (a) Increase productivity.
- (b) Increase creativity.
- (c) Helps with focus and concentration.
- (d) Increase ability to solve complex problems.

Spiritual benefits:

- (a) Growing wisdom.
- (b) Discovery of the power and consciousness beyond the Ego.
- (c) Provides peace of mind and happiness.
- (d) Changes attitude towards life.

Conclusion : Meditation requires no special equipment. It can be practised any where, at any given moment and it is not time-consuming. Best of all, meditation have no megatime side effect.

Meditation or Dhyana is the seventh step in the path of Yoga. It means the even flow of thought about, or rather, round about, the object of attention. It is the steadfast contemplation of the object without any break or disturbance. By long and continued meditation, the mind can develop the partial representation of the object into a full and live presentation of it. Thus dhyana reveals the reality of the contemplated object to the Yogin's's mind. Meditation has many benefits some of them are as

---

ঃ বাধাকৃষ্ণৰ দৰ্শনত বুদ্ধি আৰু অন্তঃপ্রজ্ঞা ঃ

ডঃ যুধিকা দাস
অধ্যাপিকা দৰ্শন বিভাগ

সৰ্বপল্লী বাধাকৃষ্ণ বিংশ শতাব্দীৰ এগৰাকী বিখ্যাত দাৰ্শনিক আছিল।
তেখেত আছিল একেধাৰে এগৰাকী শিক্ষাবিদ, ধৰ্মীয়, চিন্তাবিদ, ৰাজনীতিবিজ্ঞ,
সুবক্তা আৰু সুলেখক।

প্ৰকৃত অৰ্থত বাধাকৃষ্ণে নিজে কোনো বিশেষ দাৰ্শনিক সম্প্ৰদায় প্ৰবৰ্তন কৰা
নাছিল। সমসাময়িকসকলৰ দৰে তেখেতো পৰম্পৰানুগত আছিল। তেখেতে বেদ,
উপনিষদ আৰু ভাগৱদগীতাৰ দাৰ্শনিক মতসমূহ, আন্তিক আৰু নান্তিক সম্প্ৰদায়ৰ
মূল গ্ৰন্থসমূহ, শংকৰাচাৰ্য আৰু ৰামানুজকে অন্তৰ্ভুক্ত কৰি মাধৱ, নিম্বাৰ্কৰ ব্যাখ্যাসমূহ
অধ্যয়ন কৰিছিল। হোৱাইটহেড, আলেকজেণ্ডাৰ, ক্ৰোচ, ৰাছেল আদি দাৰ্শনিকসকলৰ
চিন্তাৰ লগতো বাধাকৃষ্ণ সুপৰিচিত আছিল। বাধাকৃষ্ণৰ লেখনীত গ্যেটে, ডাণ্টে,
শ্বেইক্স্পীয়েৰ, ব্ৰাউনিং, মেথিউ, আৰ্ণল্ড, ছুইটমেন, শ্যেলী আৰু বাইৰণৰো উল্লেখ
পোৱা যায়। প্লেটো, প্লোটিনাচ, কাণ্ট, হেগেল, ব্ৰেডলী আৰু বাৰ্গচৰ চিন্তাধাৰাৰ
দ্বাৰাও তেখেত প্ৰভাৱান্বিত হৈছিল। ৰবীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰ আৰু মহাত্মা গান্ধী উভয়েও
বাধাকৃষ্ণৰ ওপৰত প্ৰভাৱ পেলাইছিল। বাধাকৃষ্ণৰ ওপৰত কিছু পৰিমাণে

শ্রীঅৰবিন্দৰো প্ৰভাৱ আছিল।

ৰাধাকৃষ্ণণৰ দাৰ্শনিক চিন্তাত বিভিন্ন প্ৰভাৱ পৰিলেও ভাৰতীয় ধৰ্ম, সংস্কৃতি আৰু দৰ্শনৰ ভাববাদী পৰম্পৰা, অদ্বৈত বেদান্ত দৰ্শন আৰু হেগেলৰ পৰম ভাববাদৰ প্ৰভাৱ উল্লেখযোগ্য। তথাপি, ৰাধাকৃষ্ণণৰ দৰ্শন ইয়াৰ স্বকীয় বৈশিষ্ট্যৰ সমুজ্জ্বল। ৰাধাকৃষ্ণণৰ নিজা অভিজ্ঞতা আৰু মননৰো স্বাক্ষৰ তেখেতৰ দৰ্শনত বিদ্যমান। তেখেতৰ দৰ্শনক প্ৰাচ্য আৰু পাশ্চাত্য— এই দুই পৰম্পৰাৰ সমন্বয়ৰ এক উৎকৃষ্ট নিদৰ্শন বুলি গণ্য কৰা হয়।

ৰাধাকৃষ্ণণ এই বিষয়ে অৱগত আছিল যে প্ৰাচ্যই সাধাৰণতে সৃজনাত্মক অন্তঃপ্ৰজ্ঞাৰ (Creative Intention) ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰে। পাশ্চাত্যই বিচাৰমূলক বুদ্ধিক (Critical Intelligence) প্ৰাধান্য দিয়ে। অৱশ্যে, এনে পাৰ্থক্যৰ ওপৰত সিমান গুৰুত্ব দিব নোৱাৰি। ৰাধাকৃষ্ণণৰ মতে ই আপেক্ষিক, চৰম নহয়। ইয়াৰ দ্বাৰা প্ৰধান ধাৰাৰ কেৱল অনুমানহে কৰিব পাৰি। ইয়াৰ বহু ব্যতিক্ৰম দেখা যায়। ইয়াৰ জৰিয়তে কোনটোত কেনে ধৰণৰ গুৰুত্ব দিয়া হৈছে, দৰাচলতে তাকহে বুজাব বিচাৰ হৈছে।

ৰাধাকৃষ্ণণে তেখেতৰ বুদ্ধি আৰু অন্তঃপ্ৰজ্ঞাৰ আলোচনাৰ জৰিয়তে দেখুৱাব বিচাৰে যে দৰ্শন, ধৰ্ম, কলা, নৈতিকতা সকলোতে, আমাৰ সৃজনাত্মক চিন্তাত এক অ-ধাৰণাত্মক বা অন্তঃপ্ৰজ্ঞামূলক বোধ ক্ৰিয়া কৰি থাকে। তেখেতে দৃঢ়ভাৱে বিশ্বাস কৰে যে জ্ঞানৰ এনে এক বিশেষ উৎস আছে। ৰাধাকৃষ্ণণৰ মতে ইন্দ্ৰিয় সংবেদনৰ জৰিয়তে বস্তুৰ ইন্দ্ৰিয়গ্ৰাহ্য গুণৰ লগত পৰিচিত হ'ব পাৰি। ইন্দ্ৰিয় সংবেদনৰ কাৰ্য্য হ'ল— সংবেদনবোৰ সংগ্ৰহ কৰি চিন্তা আৰু অধ্যয়নৰ বাবে যোগান ধৰা। সংগৃহীত উপাদানবোৰৰ বিশ্লেষণ আৰু

সংশ্লেষণ প্ৰক্ৰিয়াৰে বিচাৰ সাপেক্ষ যুক্তিৰ জৰিয়তে যৌক্তিক জ্ঞান লাভ কৰিব পাৰি। জ্ঞানৰ উৎস হিচাপে ইন্দ্ৰিয়লব্ধ জ্ঞান আৰু যৌক্তিক জ্ঞান উভয়েই ব্যৱহাৰিক জীৱনত প্ৰয়োজনীয় যদিও সীমিত। ইন্দ্ৰিয়ৰ জৰিয়তে বস্তুৰ বাহ্যিক বৈশিষ্ট্যবোৰহে কেৱল জানিব পাৰি; সাৰধৰ্ম অজ্ঞাত হৈ ৰয়। ইন্দ্ৰিয়-অভিজ্ঞতাই বস্তুৰ মূলক স্পৰ্শ কৰিব নোৱাৰে। আনপিনে, যৌক্তিক জ্ঞান বা প্ৰত্যয়মূলক জ্ঞান পৰোক্ষ; ইন্দ্ৰিয় সংবেদনৰ জৰিয়তে যি পোৱা যায়, কেৱল তাৰ লগতহে ই জড়িত। গতিকে বুদ্ধি প্ৰাথমিক বা মূল নহয়। ইন্দ্ৰিয় অভিজ্ঞতাৰ অথবা বৌদ্ধিক জ্ঞান— কোনোৱেই পৰম সত্তাৰ জ্ঞান দিবলৈ অথবা পৰম-সত্তাক উপলব্ধি কৰিবলৈ সমৰ্থ নহয়। ৰাধাকৃষ্ণণে এক আধ্যাত্মিক সত্তাক পৰম সত্তা বুলি গ্ৰহণ কৰে। অৱশ্যে, তেখেতৰ মতে জগতখনো অবাস্তৱিক অৱতাস নহয়। পৰম সত্তা অদ্বৈত, সকলো সম্বন্ধ আৰু বহুত্বৰ উৰ্দ্ধত। গতিকে বুজা যায় যে যি সত্যক উপলব্ধি কৰিবলৈ চেষ্টা কৰা হয়, তাৰ বাবে ইন্দ্ৰিয় অভিজ্ঞতা আৰু বৌদ্ধিক জ্ঞান একোটোৱেই যথোপযুক্ত নহয়।

ৰাধাকৃষ্ণণে জ্ঞানৰ আন এক উৎস অন্তঃপ্ৰজ্ঞাৰ উল্লেখ কৰি কয় যে অন্তঃপ্ৰজ্ঞামূলক জ্ঞান হ'ল— প্ৰত্যক্ষ, অনিদ্ৰিয়, অব্যাহিত, স্বতঃসিদ্ধ, স্ব-প্ৰকাশিত, স্প-প্ৰমাণিত, স্ব-প্ৰতিষ্ঠিত, অমোঘ আৰু নিশ্চিত। অন্তঃপ্ৰজ্ঞামূলক বোধ একাত্মতাৰ জৰিয়তে সত্যৰ উপলব্ধি। অন্তঃপ্ৰজ্ঞাত আমি সত্যৰ সৈতে মিলি এক হওঁ। অন্তঃপ্ৰজ্ঞা বিজুলীৰ দৰে আহে। আমি ইয়াক নেদেখো বা ইয়াৰ বাবে কোনো প্ৰস্তুতি নকৰোঁ। অন্তঃপ্ৰজ্ঞাই আমাৰ সন্মুখত যি দাঙি ধৰে, সি এক চেতনা বুলি ক'ব পাৰি। ই মনৰ এক অৱস্থা। অন্তঃপ্ৰজ্ঞা হ'ল সৃজনীশক্তি। ই আমাৰ গভীৰতম সত্তাৰ চৰম দৃষ্টি। জীৱনৰ অতি গভীৰতম সত্যসমূহ কেৱল অন্তঃপ্ৰজ্ঞাৰ

~~~~~

বাবেহে মুকলি থাকে। জীৱনৰ মূল্য, পৰম শ্ৰেয়স বা পৰমার্থত বিশ্বাস, জগতখনৰ নৈতিক স্বৰূপত বিশ্বাস— এই সকলো অন্তঃপ্ৰজ্ঞাৰ জৰিয়তে উপলব্ধি কৰা হয়। জীৱনৰ মূল নীতি, তৰ্কবিজ্ঞানৰ সাধাৰণ নীতি নিয়ম, বিজ্ঞানৰ মূল ধাৰণাসমূহ অন্তঃপ্ৰজ্ঞাৰ জৰিয়তে জনা যায়। সন্তাৰ অন্তঃপ্ৰজ্ঞামূলকভাৱে জানিব পাৰি। অন্তঃপ্ৰজ্ঞাই ইন্দ্ৰিয় সংবেদন আৰু বুদ্ধিৰ কাৰ্যৰ উপৰি আন কাৰ্যও সম্পাদন কৰে। অন্তঃপ্ৰজ্ঞাৰ মাধ্যমেৰে ইন্দ্ৰিয় অবিহনেও আমি বস্তুবোৰ প্ৰত্যক্ষ কৰিব পাৰো আৰু কষ্টেৰে প্ৰতিপাদন নকৰাকৈ স্বতঃস্ফূৰ্তভাৱে সম্বন্ধবোৰ জানিব পাৰো। অন্তঃপ্ৰজ্ঞা সন্তাৰ জ্ঞান লাভ কৰিবলৈ সমৰ্থ। অন্তঃপ্ৰজ্ঞামূলক বোধে সাৰধৰ্মক উপলব্ধি কৰিব পাৰে।

ৰাধাকৃষ্ণণে এইটো সাব্যস্ত কৰিব বিচাৰে যে বুদ্ধি আৰু অন্তঃপ্ৰজ্ঞা কোনোপধ্যেই পৰস্পৰ বিৰোধী নহয়। বুদ্ধি অন্তঃপ্ৰজ্ঞাৰ বিৰোধী নহয় বা অথবা অন্তঃপ্ৰজ্ঞাও বুদ্ধিৰহিত নহয় ভাৰতবৰ্ষৰ কিছুসংখ্যক প্ৰাচীন দাৰ্শনিকে বুদ্ধিক অকণো গুৰুত্ব দিব নোখোজে যদিও বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত বুদ্ধিৰেই ব্যাপক ব্যৱহাৰ কৰে। বুদ্ধিৰ সীমাবদ্ধতা প্ৰকাশ কৰি এই দাৰ্শনিকসকলে অন্তঃপ্ৰজ্ঞাক উচ্চ স্থান দিয়ে। আনপিনে, বুদ্ধিবাদী দাৰ্শনিকসকলে অন্তঃপ্ৰজ্ঞাৰ উল্লেখকে গণ্য নকৰে। ৰাধাকৃষ্ণণে এনে মতৰ বিপৰীতে মত পোষণ কৰে।

আত্ম-সচেতন, প্ৰাণী হিচাপে আমি বৌদ্ধিক জ্ঞানৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰোঁ। ক্ৰিয়াৰ বাবেই বুদ্ধিৰ প্ৰয়োজন। বুদ্ধিৰ সহায়েৰে মানুহে ব্যৱহাৰিক উদ্দেশ্য পূৰণ কৰে। বুদ্ধিয়ে মানুহক জগতৰ অৱস্থাবোৰ জানিবৰ বাবে সমৰ্থ কৰি তোলে। লগতে আধ্যাত্মিকতাৰ পথত আগবাঢ়ি গৈ নিৰৱচ্ছিন্নভাৱে কাম কৰিবলৈকো সক্ষম কৰি তোলে। কিন্তু সন্তাৰ অন্তৰ্বৰ্তী স্বৰূপ জানিবলৈ হ'লে সমগ্ৰ ব্যক্তিত্বকে জানিব লাগিব। বুদ্ধি তাৰ অংশবিশেষহে

মাথোন। বুদ্ধিৰ সফলতা হ'ল— সন্তাৰ সজীৱ সৌতক স্থিতিশীল ধাৰণাবোৰৰ এটা শ্ৰেণীত পৰিণত কৰালৈকেহে। ই আত্মা আৰু সন্তাৰ সমগ্ৰতাৰ একক জ্ঞান যোগাব নোৱাৰে। এনে জ্ঞান কেৱল অন্তঃপ্ৰজ্ঞাৰ মাধ্যমেৰে সম্ভৱ হয়। চিন্তা প্ৰয়োজনীয় কিন্তু সত্য নহয়। অন্তঃপ্ৰজ্ঞা সত্য, কিন্তু কৰ্য্যকৰী নহয়। বৌদ্ধিক চেতনা কাৰ্য্যকৰী। সেইবাবে ৰাধাকৃষ্ণণে কব বিচাৰে যে বুদ্ধি আৰু অন্তঃ প্ৰজ্ঞা উভয়েই প্ৰয়োজনীয়। উভয়ৰে যৌক্তিকতা আছে আৰু নিজা অধিকাৰো আছে। নিজৰ বিশেষ বিশেষ উদ্দেশ্যৰ বাবে প্ৰত্যেকেই লাগতিয়াল। আমি বাস কৰা জগতখনৰ পৰিবেশ জনাত আৰু আমাৰ উদ্দেশ্য সাধনত তাক নিয়ন্ত্ৰণ কৰাত যৌক্তিক জ্ঞানে আমাক সহায় কৰে। কিন্তু বস্তুক বা বিষয়ক তাৰ একক স্বৰূপত, অবিনাশী ৰূপতজানিবলৈ হলে বিচাৰ সাপক্ষে চিন্তাক অতিক্ৰম কৰিব লাগিব। বুদ্ধিৰ লগত ইন্দ্ৰিয়ৰ যি সম্বন্ধ, অনঃপ্ৰজ্ঞাৰ লগত বুদ্ধিৰো প্ৰায় তেনে সম্বন্ধ। অন্তঃপ্ৰজ্ঞা বুদ্ধিৰ অতীত হলেও বিৰোধী নহয়। ইয়াক সম্যক জ্ঞান বা সিদ্ধজ্ঞান, পূৰ্ণজ্ঞান বুলি কোৱা হয়। চিন্তালব্ধ জ্ঞান এই পূৰ্ণ, অখণ্ড অভিজ্ঞতাৰ এক প্ৰস্তুতি মাথোন। অন্তঃপ্ৰজ্ঞা অ-যুক্তিসংগত নহয়, যুক্তিবিচাৰতীতহেই বুদ্ধিৰ বিভেদাত্মক আৰু বিচাৰমূলক প্ৰৱণতাৰ পৰা মুক্ত স্তৰ, ই বোধৰ সংস্কাৰৰ পৰা মুক্তস্তৰ। অন্তঃপ্ৰজ্ঞামূলক জ্ঞান প্ৰমাণ নিৰপেক্ষ। ই বাহ্যিক বা উপক্ৰম নহয়, অথবা প্ৰতীকাত্মক বা পৰোক্ষও নহয়। বৌদ্ধিক জ্ঞান পৰোক্ষ, প্ৰতীকাত্মক, অসম্পূৰ্ণ আৰু অপূৰ্ণ। ই সংশয়মুক্ত বা নিশ্চিতও নহয়। ই সন্তাৰ সামগ্ৰিক স্বৰূপ ঢুকি পাবলৈ সমৰ্থ নহয়। সন্তাৰ সামগ্ৰিক দৃষ্টি বা স্বৰূপ লাভ কৰিবলৈ হলে যৌক্তিক জ্ঞানক অতিক্ৰম কৰিব লাগিব। অন্তঃপ্ৰজ্ঞামূলক অভিজ্ঞতাই সন্তাৰ সামগ্ৰিক দিশ উন্মোচন কৰিবলৈ সমৰ্থ। অন্তঃপ্ৰজ্ঞা হ'ল

এক সমগ্রতা, বুদ্ধি হ'ল ইয়াৰ অংশ। বৌদ্ধিক জ্ঞানৰ পূৰ্ণতম বিকাশৰ পিছতহে অন্তঃপ্রজ্ঞামূলক জ্ঞানৰ উদ্ভৱ হয়। প্রকৃততে, অন্তঃপ্রজ্ঞা আৰু বুদ্ধিৰ মাজত কোনো বিৰাম নাই, বুদ্ধিৰ পৰা অন্তঃপ্রজ্ঞালৈ গতি কৰোতে আমি যুক্তিহীনতাৰ পথ নলওঁ। দেখা যায় যে বুদ্ধি আৰু অন্তঃপ্রজ্ঞা।

পৰস্পৰ সংযোগবিহীন নহয়। দৰাচলতে, আমাৰ সমগ্রজীৱনতে অন্তঃপ্রজ্ঞামূলক আৰু বৌদ্ধিক ক্ৰিয়া সমভাবে চলি থাকে ৰাধাকৃষ্ণণে কয় যে অন্তঃপ্রজ্ঞা বিমূৰ্ত চিন্তা আৰু বিশ্লেষণ অথবা নিৰ্কাৰ অন্ধকাৰ আৰু আদিম চেতনা মাথোন নহয়। ইয়েই প্রজ্ঞা বাধী (Wisdom)। দৰ্শনত অন্তঃপ্রজ্ঞাৰ বিশেষ ভূমিকা আছে বুলি ৰাধাকৃষ্ণণে অনুভৱ কৰে। অৱশ্যে মানৱ চেতনাত ইন্দ্ৰিয় সংবেদন, যৌক্তিক জ্ঞান আৰু অন্তঃপ্রজ্ঞা এই তিনিওটাই থাকে মানৱ মনে খণ্ডিত ৰূপত ক্ৰিয়া নকৰে।

ৰাধাকৃষ্ণণৰ মতে যি কোনো সু-সংবদ্ধ দৰ্শনে প্রত্যক্ষিত উপদান বা তথ্য, বিচাৰমূলক চিন্তন আৰু অন্তঃপ্রজ্ঞামূলক অন্তৰ্দৃষ্টিৰ সমাৰি লোৱাটো নিতান্ত প্রয়োজনীয়।

চিনাৰ সকলো প্ৰকাৰ গতিশীল ক্ৰিয়াই সামগ্ৰিক পৰিস্থিতিৰ এক অন্তঃপ্রজ্ঞামূলক বোধক দ্বাৰা নিয়ন্ত্ৰিত হয়। দৈনন্দিন জীৱনৰ সাধাৰণ প্ৰক্ৰিয়াবোৰত থকা সৰল চিন্তাৰ পৰা আৰম্ভ কৰি যুক্তিৰ অতি জটিল পদ্ধতিবোৰত শেষ হোৱালৈকে সকলো স্তৰতে ই সত্য। সকলো চিন্তাৰে ভিত্তি হ'ল অন্তঃপ্রজ্ঞা। প্ৰত্যেক যৌক্তিক প্ৰমাণতে একপ্ৰকাৰৰ সামগ্ৰিকভাৱে ধৰি ৰাখিব পৰা বৌদ্ধিক সংশ্লেষণ ক্ষমতা আছে। বিভিন্ন স্তৰৰ মাধ্যমত ধাৰণ কৰিব পৰাকৈ এক সমগ্ৰতাৰ অন্তঃপ্রজ্ঞা আছে বুলি ৰাধাকৃষ্ণণে অনুভৱ কৰে।

মূল উৎস : "An Idealistic View of Life" by S. Radhakrishnan.

Existentialism and Buddhism

Mrs. Meenakshi Sharma Pathak
Faculty, Deptt. of Philosophy

Much of Western Philosophy concentrates on one's relationship with the world. With regard to this there are various views, starting from basic ontology to elaborate and complex theories about existence. Though there are pronounced dissimilarities in certain ways between the Eastern and the Western Philosophy, yet both have dealt with similar issues regarding 'selfhood'. With the advent of Existentialism, in Western Culture, and more significantly from Kierkegaard and Heidegger, a prominent Philosophical thought started, that draws thought-provoking and significant analogies with Eastern thought, particularly with some schools of Buddhism. As we understand this, we need to understand the fact that Existentialism deviated

~~~~~  
from the traditional Cartesian thought while analyzing 'self'.

Before Desecrates, Western Philosophical Thought had the tradition of understanding about 'logos'. It is believed that in Heraclitus, the ancient Greek Philosopher, we find this word 'logos' to be first used. Tradition shows that the Greeks used this word in different ways, but more prominently, this word signified the 'ordering of knowledge' or some use of one's faculty of reason. Irrespective of the semantic differences, this word was used to view the world, in order to understand it and also help the viewing subject to analyse it. Underlying this view, there lies the subtle yet a profound way of philosophizing that there is a viewing self which can also rationally examine the world. This way of thinking continued in Western thought, leading to such a level that allowed the 'self or mind' or the 'soul' to be regarded as the enumerator, and the world, as the number. With the continuation of this intellectual and philosophical quest, the subject was frequently presupposed, or perfunctorily, referred to as the dominant starting point in Western Philosophical Thought.

Vision 22

Rene Descartes, regarded as the "Father of Modern Thought and Philosophy" tried to understand about one's relationship with the world from a mathematical standpoint. He exerted immeasurable influence on Western Thought by positing the primary axiom that one's existence cannot be doubted. The presupposition of a 'self' became primal in scientific method and equally, for rationalistic thinking. Often, this concern from the existentialists' standpoint is arbitrarily amplified. Yet, though Descartes, along with most of Western Thought ignored 'selfhood', ie, one's relationship with the world and the subjective experience of this consciousness, much of the Existentialist Philosophy and Buddhist Philosophy show their specific concern from this point-of-view.

A significant feature of the Existential movement is that it tries to re-appraise 'selfhood' and man's unsettling relationship with the world. In 'BEYOND AND EVIL,' Friedrich Nietzsche quoted that "there there is no moral phenomena, but only a moral

~~~~~  
interpretation of phenomena." This can be understood as that Nietzsche took the issue back by trying to ponder upon structure of consciousness and the subjective experience of existence. Further, Nietzsche's claim may be understood as that he denied 'essences' (universal natures) within object, and that our perception exert and infuse meaning upon environment. This emphasis on the lack of a universal standard may suggest a type of metaphysical nihilism, which in turn may give a new analysis of who an 'individual' is. Existential thought takes this as a challenge and asserts that 'human existence' needs to be thought in a new way that is not found in conceptual repository of ancient as well modern thought. During his lifetime, Nietzsche was not given his due share of credit, but he along with Kierkegaard offer amazingly similar views with Buddhist philosophy.

Soren Kierkegaard is regarded as the "Father of Existentialism". We find traces of sarcasm in his philosophy, by way of a deliberate and influential protest against the philosophy of Hegel and Descartes. From a Christian-religious

standpoint, Kierkegaard analyses the individual's relationship with the Divine and argues that this relationship goes beyond (transcends) objective categorizations and systematizing. Cartesianism and Modern Scientific thought depend upon a stringent system of empiricism involving notions of correspondence and falsifiability. For Kierkegaard, "Subjectivity is Truth." An individual living in objective uncertainty, but seeking authenticity must take a 'leap of faith'. This decision involves a combined subjective-qualitative action, and is opposed to anything rational that decides everything as 'correct' or 'moral' or 'ethical'. According to Kierkegaard, an individual's relationship with truth is "the objective uncertainty, seized in the most passionately inward appropriation." This personal relationship with truth, as emphasized by Kierkegaard, has been unprecedented in the entire course of Western Philosophy.

Martin Heidegger's view opposes the traditional Western view that there is a self or subject that operates almost mechanically in the world. According to him, this view is too narrow and ignores

~~~~~

the organic nature of mind, body and environment. He tries to understand 'self' by putting limitations on our perception of 'it'. We may perceive our 'selfhood' which is an indicator of something but is not the real 'being'. Jaspers says "I am Existence if I do not become an object of myself". Heidegger offers the view about an authentic conscious being who is aware of one's inevitable possibility of death, or eventual 'nothingness'.

Jean-Paul Sartre gives a very fascinating account of 'self' in his "Being and Nothingness" where he states "there is already a relation between my future and my present being, but a 'nothingness' has slipped into the heart of this relation, I am not the self which I will be". This nothingness springs up from human consciousness and is a basic part of one's choice. The fact that one has the capability to do something, or not to do something, or take a decision beyond a particular situation, lead us to a 'self' who is absolutely free to take decision and to actualize such a decision. The new approach in Existentialism, of dealing with one's relationship with the world, towards emptiness, towards nothing, may be taken as having a kinship

with Buddhist thought.

Buddhism, as an ancient Eastern thought has a long tradition of dealing with the relationship of a 'self' in the world. While Existentialism is believed to be descriptive, Buddhism attempts at creating a system of principles to relieve pain caused by certain phenomenological misconceptions. Unlike Cartesianism that starts its thought on a pre-conceived 'self', Buddhism seriously concentrates on the 'self' and its problematic relationship with the world.

To the trained Western mind, Buddhism may appear to be a religion derived from faith, since it considers a path of 'enlightenment' (Nirvana). Some scholars emphasise that Buddhist path of salvation require the use of philosophical rationality. Buddhism advocates meditation by an individual, beginning with clearing of one's mind from philosophical dialectics, dealing with each concepts individually and choosing to believe them or not. We see that Buddhism starts from gradually a non-rational foundation and supplement it by rational debate.

Buddhist's explanation of reason

~~~~~

and logic is indeed a strange one. In this context we may bring in Soren Kierkegaard's unique description of faith. As we understand, Kierkegaard was a staunch Christian, his beliefs resulting from personal experiences and therefore has a subjective basis. Buddhism, as stated earlier, has a continuing tradition of meditating upon concepts like death, impermanence, and attempt to arouse a personal attitude or feeling about these concepts. Kierkegaard emphasizes upon passion and the feeling of angst. But, Buddhism focuses on '*Nirvana*' asserts that reality where nothingness is inherent and can be realized and appreciated through compassion and tranquility. Both Buddhism and Existentialism use their own philosophical treatise to justify their beliefs, but both give an underlying support and emphasis upon personal and subjective truth. Both Buddhism and Existentialism may justify the use of reason to observe the world, but never to ground the 'self' on the conceptual and the limiting world of reason.

Unlike Kierkegaard, Buddhism prescribes a code of ethics. The Eight-Fold

path or as described in Buddhism philosophy as Astangika Marg, advocates having right view, intention, speech, action, livelihood, exertion, mindfulness and concentration. The extentialists avoid prescribing any particular sort of behaviour. But the Buddhists advocate the 'Middle Way' which may be understood as an existential attitude rather than an *apriori* or normative code of behaviour. Like Kierkegaard, Buddhism too, believes that perfect wisdom goes beyond reason, concepts and theories to an "immediate, direct realization of the fullness of experience."

According to the Buddhist 'Doctrine of Emptiness' or Sunyavaada, there is no intrinsic or essences within external phenomena which the mind tries to uncover. This may be compared to Nietzsche's claim that material objects are devoid of ultimate essences. Thus there is a large amount of emphasis by Existentialism and Buddhism upon subjective experience of reality rather than on the objective world of phenomena. In this way, both the viewpoints are sort of criticism of the idealistic conception of '*Noumena*', that is that object contain an absolute,

~~~~~  
transcendent nature. Buddhism recognizes the inconceivability of our existence where there are no absolute concepts like causation. Much like Existentialism, Buddhism strives to create an attitude of "the recognition of the infinite openness" as Nishitani, a Japanese philosopher-scholar believes. Nishitani who studied with Heidegger says that 'emptiness' asserts a non-duality. Western philosophy must ultimately accept this view, not because it is an expression of phenomena, rather one should understand that it is not separate from phenomena. He further believed that such an acceptance ultimately may help to resolve the traditional dispute between phenomena and noumena.

Buddhist conception of Nothingness and Sartre's conception of it are somewhat dissimilar. When emptiness is experienced or truly realized, it creates an experiential bonding with the world. But this nullifies reference to any form or element as pre-existing perception or post-existing. This is what philosopher Kenneth Inada describes as a cognitive force called 'epistemic nullity'. Buddhism creates a

succession of pre-conceived notions based on prior perceptions, which may be referred to as 'convenient mental constructions'. Epistemic Nullity may be referred to as 'a positive content of our experience... the possibility of total experience.. because there is nothing attached to or persisted in'. (Kenneth Inada, in "A Buddhist Response to the Nature of Human Rights" *Applied Ethics. Multicultural Approach*.) In a similar manner, Sartre dwells upon the issue about individual's ability to 'nihilate' and also to surmount the facticity of a situation with the ever-intending mind. The same may be said about the 'self' too.

If by self is meant essential and necessary component of a person which may account for an identify through time, then, according to Buddhism, there is no self. Buddhist philosophy teaches us about the five experiences that can be fragmented into 5 skandhas. These include Rupa (anything Physical), feeling, perception, volition and consciousness. Buddha asserts that these 5 skandhas are subject to destruction and are, therefore, impermanent. Therefore none of these can be the self which is the

~~~~~  
essence of a person. Many Western thinkers are confused by this explanation. If re-incarnation as a theory of self be rejected, then we need to accept immortality as a necessary criterion of the self. The Buddhist teaches that the general notion about the mind enduring a lifetime is an illusion, because what we generally describe as the 'mind' is nothing but a continuous series of distinct events, each lasting for less than a moment. The mind, and the perceptions by it are different in every moment. Therefore, what the mind holds is merely a 'conventional designator' or a signifier stating what was my experience, but is no longer now. When compared to Heidegger, the Buddhists conclude that the self objectified in cognition, is distinctly what it is not, However, the most intriguing and thought provoking fact is that the Buddhist philosophy came to this conclusion many centuries ago. They concentrated and directed their attention on the subjective experience, hoping to mitigate problematic relationship arising from confusions, misidentifications and misconceptions. Thus, we can draw a similarity between Heidegger's discourse

on 'being-towards-death' with the Buddhist perspective towards a changing ultimately fictitious 'self'. Heidegger's attitude somewhat may be taken as giving a lucid acknowledgment to Buddhism, and more particularly, Zen Buddhism.

In spite of there being similarities between the two philosophies and some scholars drawing some parallel between Existentialism and Buddhism, yet there remain irreconcilable differences between the two. No ordered comparisons and appropriate universalizations can be drawn from such comparisons. However both the philosophies make a concerted effort to understand the burdensome relationship of a 'self' within the world and hope to resolve these issues through philosophical discourses. Humanity's continuous and never-ending interest to understand the 'self' can be noticed in such varied philosophies of Kant, Buddhism, and other schools of India Philosophy, and even in Derrida. Though Western Philosophy cannot completely free from its rich history of Dualism and systematic thinking, yet, the advent of Existentialism brought about refreshing


~~~~~  
change in the history of Western philosophical thought. It also helped to give a new dimension, adding a new vocabulary for 'self', which in fact, was already elaborated in the East many centuries ago.

**Reference :**

1. Blackham, H.J. (1982) : Six Existentialists Thinkers, Routledge & Kegan Paul, London.
2. Beardsley, Monroe C. (Ed.) 2002 : The European philosophers from Descartes to Nietzsche, the Modern Library, New York.

3. Radhakrishnan, S, (reprint edition, 1983) : India Philosophy, Volumes 1 & 2.
  4. Koller, John (2007, reprint edition) : Asian Philosophies, New Jersey Person Education.
  5. Audi, Robert (1985) : The Cambridge Dictionary of Philosophy, Cambridge University Press.
  6. Sartre, Jean-Paul, "Being and Nothingness". Existentialism, Ed. Robert Solomon, Oxford. Oxford University Press.
  7. Crowell, Steven, " Existentialism" Stanford Edu. Stanford Encyclopedia of Philosophy, 2004.
- 



---

# **Feminism : An Introductory Discussion**

**Dr. Tejasha Kalita**  
*Part Time Lecturer*  
*Dept. of Philosophy, HGC*

## **Introduction :**

In the modern times, whenever the social and Philosophical important studies have been given a look, feminism is found to be an important topic of discussion. According to many social thinkers, feminism is a movement against the maledominated society, where rights of the woman (social political, legal, religious, economic etc.) are dominated and exploited by the man, and the so-called social system of the society.

Regarding the origin and development of feminism it is hardly any social document about it . Though in ancient Greece and Chinese culture and civilization, some viewpoints regarding feminism have been found.

In the middle era, in 1405, one book entitled "Book of

~~~~~  
the City of ladies" has been published by

Christine de Pisan. In this book, many works and contributions of woman from the ancient era has been mentioned and described. In the book, she has mentioned many issues of modern feminizing.

In 18th century, about feminist revolution and feminism, a proper publication has been found in the book entitled, "A Vindication of the Right of women," written by Marry Wollstonecraft in 1792. In this book, a strict emphasis has been given by the writer on woman education and right to vote of women.

In 1845, Margaret Fuller has written a book named, "Women in the Nineteenth century." In this book she has described about the conditions of women around that time. After that in 1949, J.S. Mill and H. Tylor have jointly written a book named 'The Subsection of Women'. In this particular book, the right of the women in the social, economic and political activities have been discussed in a very elaborate way. Here the writer said that a women should get both legal and political right for the

sake of the state.

In the 19th century, regarding the right to vote of women, a revolution has taken place. It is regarded as the First Wave Feminism. In this period, an important point has been found out regarding the women's right over the legal and political matter of a state. The main aim of this revolution is to provide right to vote of the women Because by granting this right to the women, various social discourses imposed to the women can be dissolved.

For the first time in 1893, the women's right to vote has been recognized in New Zealand. In 1903, in Australia, in 1906, in Finland, in 1907 in Norway, in 1915 in Island, in 1917 in Canada, in Germany and in Poland, women's right to vote has been recognised. Though lately, but still in Great Britain and in U.S.A. too women's basi right to vote has been accepted in 1918 and in 1920 respectively.

It has already been discussed that 'Feminism' is a movement against the patriarchal and male dominated social set up of the society. Feminism says

~~~~~  
about the important concept like women's rights, women liberation and independence of women in the world.

It is not very easy to define feminism in one sentence. But still it can said that it is radical notion to think that woman is also a human being, with the changing of time, the outlooks and views of feminism has also been changed. Again it also has difference in outlook in different countries. John Charvet in his book 'Feminism' (1982) has said that feminism is the idea or view, according to which male and female are equal. According to Oxford Reference Dictionary, "Feminism is a movement or theory supporting woman's right on the grounds of equality and sexes". Kamala Bhasin and Nighat Said Khan in their book "Feminism" has mentioned that Feminism is the process of making consciousness among both male and female people of the world regarding the exploitation against the women in society, family, work place etc. It says about the equal right, of the women in the society. The term 'Feminist' actually does not mean the female thinker.

Irrespective of both male and female, who ever thinks about the Women's right, womens liberation and independence are regarded to be feminist thinkers.

#### Characteristics of Feminism:

1. Feminism is a movement against patriarchal set-up of the society. Feminism is not a movement against any individual, state or a group. It is a revolution, which gives importance on the bend of those rules which says against of women's right
  2. Feminism does not give the right of femininity a woman. The main aim of Feminism is to make a woman a whole woman.
  3. Feminism is a movement against the gender discrimination of the society. Biological difference between male and female is there. It cannot be ignored or rejected. But the social discrimination between male and female is something, which is created by the society. And feminism is against it.
  4. Feminism is a revolution, which tries to change the outlook and mentality of the society. Again in various
- 69 Vision

~~~~~  
advertisment women are presented in a very bad way. It is believed that only with the help of proper education the discrimination between male and female can be ruled out.

existence. Feminism can be divided into two groups

Liberal Feminism and Radical Feminism.

Liberal Feminism:

5. According to feminism both man and woman are complimentary to each other. One cannot be thought except through the other. An ideal society cannot be established without the joint contribution of both male and female.

6. According to the Simone de Beauvoir (in her book 'Second Sex'), care and nurturing qualities of a woman are necessary for a society. But it does not mean that the status of a woman is lower than the man. The aim of a woman is establish herself as a perfect woman and not as a man.

7. Feminism is actually a humanistic wave because it speaks about the right of all human being. Feminism is a supporter of socialism or communism because feminism totally ignores and rejects gender discrimination.

8. Feminism is an existentialist philosophical view. Every human being is a self conscious entity. So all women are independent and has
Vision

Liberal Feminism is mainly the first Wave feminism. This view tries to define woman from the angle of human freedom and rationalism. According to this view a woman is free entity and she is fully a rational entity. According to this view all the human beings of the world have the equal right to live. Woman is also a human being and an individual. So a woman also has the equal right to live in this world. Every human being has a social, cultural and moral responsibility. Irrespective of caste, creed, religion and sex, all human being (Including woman) should get equal right in the society. This view tries to establish right to education, right to vote, right to property, right to job etc. to the woman. To give political and economic rights to woman is the main aim of liberal view of feminism. Feminist social philosophers Mary Wollstonecraft, J.S. Mill, Harriet Taylor, Betty Friedman, R. Richards, S.M. Okin, Naomi Wolf were the supporter of liberal

~~~~~  
feminism

In this context, the book entitled 'A Vindication of the Rights of Women' (1792) written by Wollstonecraft can be mentioned. According to Wollstonecraft like a man, a woman should also get equal rights in the society. This feminist thinker has given tremendous importance on education, right of the woman and has said that only by right to education, gender discrimination can be removed from politics and society. Because like a man, a woman is also a rational individual, so discrimination on the basis of sex or gender is not acceptable. Wollstonecraft did not believe the psychological difference of man and woman.

Another book which has given tremendous importance on woman's equal right to the society is the book 'The Subjection of Women,' written by J.S. Mill and Taylor. Taylor has mentioned about the economic, political and social right of the woman. Mill has given importance on the over all development of the woman. Though Mill has maintained silence about the woman's

education, Taylor has given importance to economic right of the woman. Modern feminism has given importance to rational and intellectual side of the woman. That is why these thinkers have given importance to overall human right of the woman. Modern liberal feminism is actually the Second Wave feminism. The modern liberal feminist philosopher Betty Friedman in her book 'The Feminine Mystique' has accepted the discriminative behaviour of the woman, Friedman has also mentioned in this book about the depression and sufferings of the upper middle class woman of the society. In 1966, Betty Friedam has created an organization named "National Organizations for Women referred to as '**NOW**' The aim of this organization is a create a revolution against the traditional gender discrimination of the society. The main demands of Betty Freedman are to make the abortion legal, equal participation of a man in domestic affairs and childcare, to remove the discrimination of fare of labours etc. She also demands the compensation for the long term torture

~~~~~

and suffering of the woman . Another book like 'The sceptical feminist' by Richard gives a similar view on Liberal Feminism. Naomi Wolf in her book 'Fire with Fire' has asked the woman to become brave and bold.

Radical Feminism :

Radical Feminism is radical in nature. It is not so liberal like liberal feminism. Radical feminism has been inspired and influenced mainly by ideas of socialism or Marxism According to Radical Feminism, the so called patriarchal social set-up is totally responsible for the gender discrimination of the society. The gender discrimination is man-made and society made. Family set-up, national set-up etc. are all malecreated. Males have created all the systems to dominate the woman. According to Radical feminism, actually there are not any differences between male and female. It is seen that various works have been distributed among the males and females. This is not because of the biological difference. But is something, which is totally created by

the environment and surroundings. So it is totally meaningless to have social discrimination between the man and the woman Radical Feminism believes in an ideological society, which is sexually blind. In any occupation the preference should be not on the basis of male and female. In a society, human being should not be treated as man or woman, but as a human.

According to Radical feminism, family is a social institution. But in a family, a woman is always found to be dominated and neglected. Radical Feminism is against the family system. According to them, family is a process, where by woman are dominated and are deprived of all the rights. Actually, family is only a medium by which man exploit the woman. Domestic Violence, sexual abuse etc. are result of family. According to Radical feminism, actually man uses woman to get pregnant, to give birth to a child and to take care of it. That is why radical feminists believe that for the well-being of the woman and for the establishment of equal society, banning of the family system is essential.

~~~~~

Like family, state is also considered by the radical feminist a medium to exploit the woman. In most of the cases, the whole political system is controlled and managed by the male-folk. Friedman Engels in his book "Family, Private Property and the State" has mentioned that only with the help of socialism, Freedom, Independence and Liberation of woman is possible. Engels further maintains that actually gender discrimination has started from class-society, its exploitation and from its discrimination.

In this context, one of the famous thinkers, whose name can be mentioned here is Simone de Beauvoir. In 1949, She had published a famous book entitled. "The Second Sex". She mentioned in her book that 'One is not born, but rather, becomes a woman'. Beauvoir had lived a free and liberal life like a man. The qualities of man are boldness, liberal, efficient, independent and strong. But the qualities of woman are always presented

as opposite of a man like, she is tolerant, emotional, caring, nurturing, dependent and unfree. But according to Beauvoir, though the qualities of women are presented as opposite to that of the man, but all the qualities of a woman are also important for an ideal society. Qualities like caring and nurturing are very important qualities of human beings. So women are not dependent and unfree. But they are free and they can work accordingly to represent herself as a man, but also to establish herself as a woman. According to Beauvoir, if a woman can establish herself freely then the world and the human society will be improved.

Some other important names, which can be mentioned in this context of radical feminism are Frigate, Germaine Green, Kate Millet etc. All these thinkers believe that woman's liberation is possible, when all the people will actively participate against the movement of patriarchy and male-dominated society.

ON AUROBINDO

Priyanka Roy

5th Semester Major

Sri Aurobindo born on 15 August, 1872 at Calcutta, Bengal Presidency, British India (now Kolkata, West Bengal, India) was an Indian nationalist, philosopher, yogi, guru and poet. He joined the Indian movement for independence from British rule. He became one of the influential leaders of the Indian freedom struggle movement and afterwards became a spiritual reformer, introducing his visions on human progress and spiritual evolution.

Aurobindo studied for the Indian Civil service at King's College, Cambridge, England. During his stay in Pondichery, Aurobindo developed a method of spiritual practice which he called 'Integral yoga'. The central theme of his vision was the evolution of human life into a life divine. He believed in a spiritual realisation that not only liberated man but transformed his nature, enabling to live a divine life on earth. He died on 5th December 1950 in Pondichery.

~~~~~  
His full name was Aurobindo Ghose, His father, Krishna Dhun Ghose was then Assistant Surgeon of Rangapur in Bengal, and a former member of the Brahmo Samaj Religious Reform Movement, who had become enamoured with the then-new idea of evolution, while pursuing medical studies in Britain. His mother was Swarnalotta Devi, whose father was Rajnarain Bose, a leading figure in the Samaj. She had been sent to the more salubrious surroundings of Calcutta for Aurobindo's birth. Aurobindo had two elder siblings, Benoybhusan and Manmohan, and a younger sister Sarojini and a younger brother, Barindrakumar. Aurobindo was the first Indian to create a major literary corpus in English. His works include philosophy, poetry,

translations of and commentaries on the Vedas, Upanishads and the Gita, plays, literary, social, political and historical criticism, devotional works, spiritual journals and three volumes of letters. His principal philosophical writings are the 'Life Divine' and the 'Synthesis of Yoga', while his principal poetic work is Savitri : A legend and a symbol. Sri Aurobindo argues that human-kind is not the last rung in the evolutionary scale, but can evolve spiritually beyond its current limitations to a state of spiritual and supramental existence. This evolutionary existence he called a "Divine life of earth", characterised by a spiritualised, supramental, truth consciousness oriented humanity.

IMMANUEL KANT (1724-1804)

Rinki Baruah

5th Semester Major

Kant has been regarded as the most important modern philosopher. Kant was not only a philosopher but also was essentially a moralist, a theologian and a natural scientist. Kant began his philosophical career as a rationalist of the Wolfian school, but he soon saw its inadequacy. According to it, we can begin with innate ideas. Like spiders we can not weave out fancies and regard them to be valid about the real world. After rejecting rationalism as a natural scientist, he began to look upon experience to explain knowledge. However he was roused from his dogmatic slumber by the sceptical writings of Hume. Thus he was dissatisfied with both Rationalism and Empiricism. Kant believed in the validity of scientific knowledge and his faith in moral goodness never failed to enkindle his spirits.

Kant's Coperniean Revolution :-

According to Kant, Empiricism and Rationalism both had failed to explain knowledge because both of them were based on a common assumption concerning the status of objects. According

~~~~~  
to both of them, things as objects of knowledge exist external to the mind. The mind therefore, has to approach them in order to know them.

If objects be external to mind, then we can know them only by having experience of them, On the basis of experience alone we can never be certain concerning the objects. All that we can say about them is that such objects are such and such and we can never say that these are all the objects which must be such and such. Seeing the failure of rationalism and empiricism concerning objects, one requires a bold step. This situation of philosophy reminded Kant of Ptolemy and Copernicus. Copernicus was faced with a complete stalemate in Astronomy which was at that time based on Ptolemaic assumptions. Copernicus, therefore, by a bold thrust of thought effected a revolution in that branch of science. Instead of assuming the Earth to be the center, he assumed the Sun to be

the center of the Universe. With this complete reversal in the standpoint, Astronomy, since then has registered advance by leaps and bounds. Kant ushered a "Copernican Revolution" in Philosophy.

Only on the basis of Copernican revolution regarding the status of objects in relation to knowing objects we can explain knowledge. Because the conditions which the mind puts forth for objects are the common properties of all minds, therefore all minds as knowers will view objects under these very conditions. This would explain uniformity and universality in cognitive propositions concerning any object whatsoever. The mind can not help seeing things but in accordance with its own native constitution. Many critics of Kant have raised objections against the use of terms 'Copernican Revolution.' Thus instead of showing the unimportance of the earth and its dwellers, Kant has sought to enhance the worth of man.

PHILOSOPHY OF RELIGION : ITS NATURE AND SCOPE.

Tasneem Kauser
5th Semester Major

Philosophy of Religion is not a religious philosophy. It is the application not of the ideas of religion to philosophy but of philosophy to the facts of religion. Religious philosophy is a way of thinking which is prompted by religion and takes religion as its foundation, where as philosophy of religion makes religion its object in religious philosophy. Philosophy and religion are supposed to be inseparable, Philosophy of religion has to start with the assumption that they are separable.

Religious philosophy is as old as Plato and Plotinus, but Philosophy of Religion is essentially a modern phenomenon. With the professional philosophers, it began taking its distinctive character only during the 19th century in Germany. The term Philosophy of Religion came into use only at the turn

~~~~~  
of the century. The most probable first instance was a work by Jmananuel Bergers entitled *Geschichte der Religions Philosophie*, published in Berlin in 1800. The earliest book in English which used the title *Philosophy of Religion*, was that of J.S. Morell, published in 1849.

The credit for first defining *Philosophy of Religion* in the sense in which it is used today goes to Hegel. Many consider him the founder of the *Philosophy of Religion* for he saw religion as one of the four fields of human experience to be interpreted and given place in a total philosophy. This standpoint is supported by a quotation from the *encyclopaedia* (1817) : "The beginning of all philosophical knowledge is the acknowledgement of the four fundamental forms or types of human experience, namely, the scientific, the moral, the aesthetic and the religious. Philosophy consist in seeking the truth implicit in these fundamental forms". This is later reiterated at the very outset of his lectures on the *Philosophy of Religion* (1832). "It has appeared to me to be necessary to make religion itself the object of philosophical consideration and to add this study, in the form of a special

part, to philosophy as a whole". His claim to being the father of the philosophy of Religion, however, is debatable, for his actual *Philosophy of Religion* followed upon his philosophy of history with the typical regelians premise of a dialectial development of religions towards an absolute religion which infact was to compress the subject within the mould of a particular philosophy. No doubt, he brought *Philosophy of Religion* to be at par with other branches of philosophy, namely, moral philosophy, philosophy of art, and the philosophy of nature. each seen as being concerned with it distinctive intrinsic kind of experience. He treated his subject with greater catholicity and sweep those who came before him in the long tradition of Christian theology. This showed that he was well aware that *Philosophy of Religion* was not the study of any particular religion, but of the religions of all times and places, more specifically, of religion in history.

He missed however, the fundamental principle of an empirical or critical philosophy of religion, namely, that the facts and experiences of religion are to be interpreted and evaluated

~~~~~  
primarily with reference to their own field and only secondarily from the point of view of any general philosophy. Moreover he did not see that the Philosophy of Religion is an inquiry, independent of commitment not only to any positive religion, but also to any preconceived philosophical system, for, where the one leads to a religious apologetics or dogmatics, the other may equally lead to an apologetics or dogmatics of a philosophical brand. Any philosophy of religion which starts from the point of view of a system of philosophy and violates the primary principle of internal interpretation, even when favourably disposed towards religion, is not entitled to be called on empirical philosophies of religion, though it may be an idealistic, personalistic or pragmatic Philosophy of Religion.

Philosophy of Religion, to be adequate, cannot be based merely on the religious experience of any one particular individual, nor can it possibly be refuted on the basis of an individual's lack of that experience. No individual limits the propositions he accepts as truths to those attested solely by his own experience. The experiences of his contemporaries and those of others in the past have to be acknowledged and that there are experts and specialists in every field has to be admitted. Philosophy of Religion is essentially a reflection on religion in history. A philosopher of religion in order to do justice to his subject has to recognise this fact and has to study not only his own religion, but all religions without distinction and prejudice.

ZENO'S PARADOXES

Zabeen Akhtar
5th Semester Major

Zeno was a very important pre-socrates philosopher. We certainly know that he was a philosopher, and he is said to have been the son of Teleutagaras. The main source of our knowledge of Zeno comes from the dialog *Parmenides* written by Plato.

Zeno was a pupil and friend of the philosopher Parmenides and studied with him in Elea. The Eleatic school, one of the leading Pre-Socratic schools of Greek philosophy, has been founded by Parmenides in Elea in southern Italy.

~~~~~

His philosophy of monism claimed that the many things which appear to exist are merely a single external reality which he called Being. This principle was that "all is One" and that change or non-being are impossible. Certainly Zeno was greatly influenced by the arguments of Parmenides and Plato tell was that the two philosopher visited them together in around 450 BC. Despite Plato's description of the visit of Zeno and Parmenides to Athens, it is far from universally accepted that the visit indeed took place. Plato tells us that Socrates, who was then young, met Zeno and Parmenides on their visit to them, and discussed philosophy with them. Given the best estimates of the date of birth of these philosophers. Socrates would be about 20, Zeno about 40 and Parmenides about 65 years of age at the time, So Plato's claim is certainly possible. Zeno had already written a work on philosophy before his visit to them and Plato reports that Zeno's book meant that he had achieved a certain fame in Athens before his visit there. The book, Zeno

wrote before his visit to Athens was his famous work which, contained forty paradoxes concerning the continuum. Zeno's paradoxes are a set of philosophical problems generally thought to have been discussed by Greek philosopher Zeno of Elea (ca. 490-430 BC) to support Parmenides's doctrine that contrary to the evidence of one's senses, the belief in plurality and change is mistaken, and in particular that motion is nothing, but an illusion. It is usually assumed, based on Plato's Parmenides, that Zeno took on the project of creating these paradoxes because Athens's philosopher had created paradoxes against Parmenides's view. Thus Plato has, Zeno says the purpose of the paradoxes "is to show that their hypothesis that existences are many, if properly followed up leads to still more absurd results than the hypotheses that they are one." Plato and Socrates claim that Zeno and Parmenides were essentially arguing exactly the same point. Zeno elaborated forty one different paradoxes following from the assumption of plurality and motion. All of

~~~~~  
them are apparently based on the difficulties deriving from an analysis of the continuum. In his arguments against the idea that the world contains more than one thing, Zeno derived his paradoxes from the assumption that if a magnitude can be divided then it can be divided infinitely often. Zeno also assumes that a thing which has no magnitude cannot exist. The paradox that Zeno gave regard-

ing motion are more perplexing. Aristotle, in his work *Physics*, gives four of Zeno's arguments, The Dichotomy, The Achilles, The Arrow and The stadium. As with most statements about Zeno's paradoxes, there is not complete agreement about any particular position. Both Plato and Aristotle did not fully appreciate the significance of Zeno's arguments.

---

---

# ***My Experience as a member of the Assam Contingent in Republic Day Parade, 2016***

**Tridisha Hazarika**

*5th Semester Major*

I always believed in my dreams and wish I could fly high up to fulfil my dreams. With this aim I listen to things that inspires me, motivates me, supports me, keeps me focussed on my goal. A part of my dream blossomed into reality when I had the rare privilege to be a part of the Assam contingent in the Republic day Celebrations held at New Delhi on 26.01.2016.

All I knew about Republic Day, prior to my participation in Delhi, was that it is celebrated as Republic Day, the day when India became a Sovereign Democratic Republic in 1950, and the country adopted a constitution of its own. But every idea about my country changed when I stood on Rajpath and viewed the spectacular and grandiose celebration of Republic Day at New Delhi on 26.01.2016. It was a proud moment, a moment I want to live again and' again.

~~~~~  
My journey to New Delhi started on 9th January, 2016 when I boarded the train at Gauhati Railway station.

Now let me say some thing about my experience on 26.01.2016. It was a proud moment when I, along with other participants of the Assam contingent went to Rajpath. I saw a sea of humanity; people started to assemble there, since early morning. The entire stretch of the road was decorated and the programme began amidst funfare and joy.

Hon'ble President of India, Sri Pranab Mukherjee received the "Guard of Honour". It was a poignant moment for me. I became emotional when the mighty Indian Army and the various contingents of the Defence forces marched along the Rajpath. The different states of the country participated in the Republic Day Parade, depicting their culture through the different tableaux. Infact, the entire parade was a grand spectacle of India's military power, rich cultural heritage amidst diversities and achievements in various fields.

The Chief Guest of the Republic Day Parade was the French President, His Excellency, Mr. Francois Hollande.

Thousands gathered on both sides of the imposing Rajpath, India's ceremonial boulevard, facing the seat of power, the Rashtrapati Bhawan, on the Raisina Hills. The crowd braved the winter chill and cheered loudly as the marching contingents and tableau went past it. The theme for Assam tableau was Rongali Bihu. It displayed the Bihu Dance performed by dancers wearing colourful Assamese attire. Assam won the first Prize in the Cultural programme section and the third Prize in the Tableaux section .

I was overwhelmed by my experience at New Delhi and the credit for it goes to my Guru Sri Somnath Ojjha Sir. I am also indebted to my family, specially my father, who always encouraged me to follow my dream. I also offer my gratitude to my teachers and my college, Handique Girls' College. My teachers motivated the students to focus ourselves on our goal. The College gave us a platform to showcase our talent.

And here, I am, so happy to be able to share my experience with my fellow students by publishing my experience at New Delhi, in the departmental journal, Vision.

NEWS IN BRIEF

1. The 6th issue of the Departmental Journal titled 'Vision' was published by the department in April, 2015. Dr. Kanan Bhuyan Hazarika, retired HOD, released the journal on 04.04.2015.
2. "World Environment Day", 5th June, 2015 was celebrated in the department according to the theme of this year, 2015: SEVEN BILLION DREAMS. ONE PLANET CONSUME WITH CARE. The Major students of 4th Semester prepared a wall magazine on the said theme.
3. The International Day of Yoga, 21st June, 2015, organized by our college, was coordinated by the department in collaboration with Vivekananda Kendra. Dr. Utpal Dutta, Principal inaugurated the programme held on the occasion and addressed the gathering. Dr. Saraju Das spoke on the "Importance of Yoga in our Present Life". Sri Subhabrata Mukherjee of the Kendra delivered a lecture on the "Practical Aspects of Yoga." The members of the Student's Union and the students of the department of Philosophy actively participated in the programme.
4. "Radhakrishnan Day" was celebrated in the department, by teachers and students on 5th September, 2015.
5. A Lecture was organised by the department on 16.9.15, which was delivered by world-renowned Elephant catcher, Mrs. Parbati Barua. The theme of the lecture was. "Man-Animal Conflict"

On the same day, Dr. Sumita Choudhury. Associate Professor, Department of Philosophy, Dispur College delivered a lecture to the Major students on "Practical ethics."

6. An Essay competition, organised by Philosophical Study Circle, was held

~~~~~  
among the students of the department on the occasion of Gandhi Jayanti on 02.10.2015.

7. On the occasion of Gandhi Jayanti, 02.10.2015 a wall magazine was prepared by the students of the department.
8. A Quiz on Philosophy, on the occasion of World Philosophy Day was held on 13.11.15
9. 'World Philosophy Day' was celebrated in the department on 19.11.2016. In the programme, Dr. Kanan Bhuyan Hazarika, retired H.O.D. of the department and Dr. Nirupama Mahanta, retired Faculty of the department addressed the students of the department. The various prizes of the Quiz held on 13.11.15 were also distributed to students on the same day.
10. Few students and Faculty of the department participated in a programme on the occasion of World Philosophy Day at the department of Humanities and Social Sciences (Philosophy), IIT, Guwahati on 18.11.2015. Prof. Bijoy Mukherjee, from the department of Philosophy and Religion, Visva-Bharati University delivered the key-note lecture titled "From Ethics to Agriculture". The following students of the department of our college participated in the Programme. (i) Sweety Baishya (ii) Rubina Ngate (iii) Victoria Handique (iv) Mridusmita Athparia (v) Debashree Baruah (vi) Rousnara Begum.
11. An Interdisciplinary lecture was delivered to the students of Philosophy Major by Dr. Nabajyoti Das on 21-01-16. The topic of the lecture was. "Preparation of Dissertation in the under-graduate level".
12. Dr. Tandra Das, Associate Professor, Department of English, of the College delivered a lecture on "Existentialism in Literature (A Cinematic Representation) on 16-02-2016, to the students of Philosophy Major of the college.
13. An Interdisciplinary Lecture was delivered by Dr. Kopinjal Baishya, Assistant Professor, Deptt. of Physics to the Major students of Philosophy on 15-03-16. The topic of the lecture was "The Space-Time Continuum".

---

## ACHIEVEMENTS OF THE DEPARTMENT

### *Teacher's Achievement*

Dr. Nirupama Mahanta authored a book titled " The Mystical Thoughts of Sri Sri Sankardeva and Sri Sri Madhavadeva. This book was released in the month of April, 2015 at Gauhati Press club, Guwahati.

### STUDENTS' ACHIEVEMENTS

#### ACADEMIC :

Students securing Letter Marks in Logic and Philosophy in H.S. Final Examination, 2015.

|                          | Marks |
|--------------------------|-------|
| 1. Manisha Kashyap       | 97    |
| 2. Violina Das           | 91    |
| 3. Priti Rani Basumatary | 87    |
| 4. Rimi Kalita           | 87    |
| 5. Rajmin Sultana        | 84    |
| 6. Runmi Hazarika        | 84    |
| 7. Madhusmita Hazarika   | 80    |
| 8. Pinkymoni Choudhry    | 80    |
| 9. Pranita Das           | 80    |
| 10. Violina Bora         | 80    |

#### STUDENTS SECURING 60% AND ABOVE IN PHILOSOPHY MAJOR, IN TDC FINAL EXAMINATION, 2015, IN ORDER OF MERIT.

1. Violina Patowary
2. Ishrat Farhan
3. Jasmine Ahmed
4. Mandira Borah

- ~~~~~
5. Elizi Ozah
  6. Jayeeta Bez
  7. Nilakshi Bhuyan
  8. Namita Kalita
  9. Bidisha Choudhury
  10. Nikumoni Das
  11. Anina Sengupta
  12. Munmi Gohain
  13. Kakali Mishra
  14. Smita Rajbonshi
  15. Palashi Deka

### **RESULTS OF THE ESSAY COMPETITION.**

#### **Group A :**

**THEME : Utility of the study of Philosophy in the present day society**

**or**

**Relevance of Philosophy in the Present-day Society**

**Prize Winners: 5th Semester (Major)**

**(i) Manashi Das**

**(ii) Kangkana Bhuyan**

#### **Group B:**

**Theme : Gandhi's Concept of Truth and God**

**Prize Winners : 3rd Semester (Major)**

**(i) Sukanya Bhuyan**

**(ii) Bhupali Kalita**

**(iii) Mrigakhi Sarma**



~~~~~

Group C :

THEME : Life and Works of Mahatma Gandhi

Prize Winners : 1st Semester (Major)

(i) Trishna Kaushik

(i) Dipsikha Kumar

1. Miss Violina Patowary secured the Highest Marks in Philosophy Major from our College in BA (Arts) Final Examination, 2015.
2. Miss Manisha Kashyap Secured the Highest Marks (97) in Logic and Philosophy in H.S. Final Examination, 2015 under AHSEC, from our College.
3. Miss Dipsikha Kumar Secured the Highest Aggregate Marks in the HS Final Examination, 2015 under AHSEC, among the students of Philosophy Major (2015-16) in the department of Philosophy of our College.

CULTURAL :

1. Miss Bhanupriya Deka was awarded the 1st Prize in All Assam Inter College Music Competition, 2015 which was held on 6th November, 2015 at K.C. Das Commerce College, Guwahati.
2. Miss Tridisha Hazarika has participated as Tableau Artist in the Republic Day Parade held at New Delhi on 26-01-2016.

The theme of the Tableau was Rongali Bihu.

EXTRA CURRICULAR ACTIVITIES

Prizes awarded to the Students of the Department during the College-week festival held during 28th January to 01st February, 2016

1. Bhanupriya Deka (6th Semester Major)

1. 1st prize in Bhupendra Sargeet.

Vision —————

-
2. 1st prize in Bongeet .
 3. 2nd prize in Jayanta Hazarika Geet.
 4. 3rd prize Parbati Prasad Baruah Geet.
 5. 3rd prize in Borgeet.
 6. 3rd prize in Light Classical Vocal.

2. Amrit Prava Mahanta (4th Semester Major)

1. 1st prize in Light Classical Vocal.
2. 2nd prize in Classical Dance [Solo]
3. 2nd prize in Traditonal Folk Song
4. 2nd prize in Lokageet
5. 2nd prize in Borgeet
6. 2nd prize in Rabhageet
7. 3rd prize in Assamese Modern Song
8. 3rd prize in Rabindra Sangeet
9. 3rd prize in Parbati Prasad Baruah Geet

3. Mridusmita Athparia (4th Semester Major)

1st prize in Kho-Kho (group performance)

4. Bhupati Kalita (4th semester Major)

3rd prize – Translation (Hindi to English)

5. Nazmin Akhtar Sultana (2nd Semester Major)

2nd prize – Carrom Competition.

শিক্ষানুষ্ঠানত অধ্যয়নৰ উপৰিও খেল-খেমালী, সংগীত, নাটক, অভিনয়ৰ চৰ্চ্চাই ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ মাজত মিলাত্ৰীতি ভাব জন্মায়। তদুপৰি সংগীত-নৃত্য-অভিনয় আদিয়ে আনন্দৰ সৃষ্টি কৰি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মন শান্ত আৰু সুস্থিৰ কৰে।

— নীলিমা দত্ত

Handique Girls' College
Department of Philosophy
2013 - 2016

